

a 149/2011. (V. 27.) MÖK határozat melléklete

**A Hajdú- Bihar Megyei Önkormányzat által fenntartott
gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézmények**

2010. évi

tevékenységének értékelése

I.

A megyei önkormányzat gyermekvédelmi szakellátásának szolgáltatásai

A szakellátás keretében kell biztosítani az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmeneti és a tartós nevelésbe vett gyermek otthont nyújtó ellátását, a fiatal felnőtt további utógondozói ellátását, valamint a szakellátást más okból igénybe vevő gyermek teljes körű ellátását.

Az otthont nyújtó ellátás keretében kell biztosítani a teljes körű ellátást, ezen belül normál, különleges, speciális, valamint utógondozói ellátást.

Szolgáltatási formák

- Nevelőszülői hálózat: férőhelyeinek számát a megyei önkormányzat határozza meg.
- Gyermekotthon: legalább 12, legfeljebb 48 férőhellyel működhet.
- Lakásotthon: olyan gyermekotthon, mely családias nevelést biztosít neveltjei számára:
 - 12 férőhellyel működhet normál ellátásban,
 - 10 férőhellyel működhet különleges ellátás során, enyhén fogyatékos gyermekek nevelése esetén,
 - 8 férőhellyel működhet különleges ellátás során, közép súlyos fogyatékos gyermekek nevelése esetén.
- Utógondozói ellátás, utógondozás: nevelőszülői, lakásotthoni és gyermekotthoni ellátási formában is.

A gyermekvédelmi szakellátás megyei önkormányzat által fenntartott intézményei**1) Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat**

A megye gyermekvédelmi szakszolgáltatását végző intézmény, mely nevelőszülői hálózatot is működtet. A gyermekvédelmi szakszolgáltatás feladata az átmeneti és tartós nevelésbe vétel iránti eljárás során, valamint az ideiglenes hatályú elhelyezést követően a gyermek gondozási helyének meghatározása, valamint az ehhez kapcsolódó feladatok biztosítása.

Ellátja továbbá a nyílt és titkos örökbefogadás, valamint az átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek örökbe fogadhatóvá nyilvánításának és örökbefogadásának előkészítését.

Hivatásos gondnoki, eseti és vagyonkezelő gondnoki feladatokat lát el, működteti a Hajdú-Bihar Megyei Szakértői Bizottságot.

Szaktanácsadás keretében szakmai, módszertani segítséget nyújt a személyes gondoskodásra irányuló szakfeladatok ellátásához, tanácsadói, gondozási feladatokat végez.

Működteti az utógondozói ellátást igénylő fiatal felnőttek lakhatását biztosító külső férőhelyeket.

Ügyeleti szolgálatot biztosít.

Nevelőszülői hálózatában nevelőszülőket foglalkoztat, akik saját ingatlanukban gondozási helyet biztosítanak a gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő gyermekek számára. A szakellátásban a nevelőszülők által biztosított gondozási formát, mint a családot pótló nevelést a Gyvt. kiemelten kezeli, valamint költséghatékony működtetése miatt is előnyt élvez a többi gondozási formával szemben.

Ugyanakkor a gyermekek mentális és személyiségállapotának nem mindenben felel meg ez a gondozási forma, ezért biztosítani kell számukra a lakásotthoni és gyermekotthoni elhelyezés lehetőségét is. A tapasztalatok szerint a gondozást igénybe vevők 60-65 %-áig célszerű bővíteni a nevelőszülői hálózatot, a gyermekek 30-35%-ának elhelyezését lakásotthoni és gyermekotthoni körülmények között kell megvalósítani.

2) Arany János Gyermekotthon

Berettyóújfaluban működő, lakásotthonokat és speciális gyermekotthont működtető intézmény.

8 lakásotthonban (ebből Furtán és Zsákán 1-1 lakásotthonban) biztosítják a normál ellátást igénylő gyermekek és fiatalok részére az otthont nyújtó teljes körű ellátást.

A speciális gyermekotthon 3 x 8 férőhelyes lakásotthoni egységből álló korszerű intézmény egység, mely az ideiglenes hatállyal elhelyezett, az átmenti vagy tartós nevelésbe vett disszociális tüneteket mutató, valamint súlyos pszichés zavarban szenvedő fiúk számára nyújt gondoskodást, szocializációt, reszocializációt, valamint rehabilitációt és rehabilitációt.

3) Hajdúsági Lakásotthonok

Hajdúnánáson működő 10 lakásotthonból álló intézmény, a hajdúsági térség részére nyújtanak gyermekvédelmi szolgáltatást. A város területén elhelyezkedő családi házak megfelelő műszaki állapotban biztosítják a normál ellátást igénybe vevő gyermekek számára a teljes körű ellátást. A település polgárai befogadták az itt nevelkedő gyermekeket, az oktatási intézményekben biztosított oktatásuk.

Szolgáltatási hiányként jelentkezik a térségben egy gyermekotthon létesítése, mely nagymértékben segítené a magatartási zavarban szenvedő gyermekek elhelyezését.

4) Debreceni és Nyírségi Lakásotthonok

A megyei szakellátás elsőként kiváltott intézménye, mely debreceni irányítással, Debrecenben és környékén, valamint a nyírségi területeken elhelyezkedő 10 családi házban biztosítja a gyermekvédelmi gondoskodást normál ellátási igényű gyermekek számára.

Debrecenben a Tégláskert u. 68. számú lakásotthont befogadó otthonként működteti a megyei szakellátás számára, mely jelenleg 10 férőhelyen az ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermekeket fogadja be.

Ha a gyermek felügyelet nélkül marad, illetőleg testi, érzelmi és erkölcsi fejlődését családi környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteti és emiatt azonnali elhelyezést igényel, a beutaló szerv a gyermeket ideiglenesen a nevelésére alkalmas családtagnál, hozzátartozónál, vagy hiányukban gyermekotthonban helyezi el 30 napig, amíg nem biztosítható számára a megfelelő gondozási hely.

5) Komádi Gyermekotthon

A megyei önkormányzat kiváltás alatt álló nagy létszámú intézménye. A jelenleg 160 férőhelyes gyermekotthon létszámát a teljes kiváltás után 100-120 főnél nagyobb létszámban nem célszerű meghatározni. E nagy létszámú gyermekotthon – mint a megyei szakellátás egyetlen gyermekotthoni szolgáltatása – fogadja azokat a gyermekeket is, akik súlyos magatartási zavarral küzdenek, de még nem speciális szükségletűek. Fogadják továbbá azokat a gyermekeket, akik sem nevelőszülői, sem lakásotthoni ellátásban nem nevelhetők.

A város területén 2 korszerű 12 férőhelyes lakásotthonban biztosítanak otthont nyújtó ellátást normál ellátási igényű gyermekek számára.

Minderre figyelemmel kiemelt cél egy korszerű gyermekotthon létesítése. A tervezett 48 férőhelyes gyermekotthon kialakításával a gyermekek igényes, jogszabályoknak megfelelő ellátása valósulhat meg, ám a Gyvt. 59. § (1) bekezdése szerint meghatározott 48 férőhely nem lesz elegendő a szükséglet szerinti gondozási helyek biztosításához. A későbbiekben a megyei önkormányzatnak terveznie kell egy legalább 24 férőhelyes gyermekotthon létrehozásával, lehetőleg olyan területen, ahol ez a forma hiány-szolgáltatásnak minősül.

6) Éltés Mátyás Általános és Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon

A megyei önkormányzat Hajdúszoboszlón működő többcélú intézménye, elsősorban közoktatási feladatokat lát el, továbbá 88 férőhelyes gyermekotthoni egységgel rendelkezik.

A város területén 9 lakásotthonban biztosítják az otthont nyújtó ellátást a különleges szükségletű gyermekek részére.

A tanulásban akadályozott, enyhe értelmi fogyatékos gyermekek gondozását, ellátását, rehabilitációját és rehabilitációját a különleges gyermekotthon látja el.

A 9 különleges lakásotthon a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet (továbbiakban: Rendelet) szerint 10 fő enyhén fogyatékos gyermek számára nyújthat ellátást.

A lakásotthonok megfelelő állapotúak, a gyermekek oktatását az intézmény közoktatási egysége látja el.

A családi elhelyezés a különleges szükségletű gyermekek állapotában kedvező változásokat eredményez.

7) Dr. Molnár István Óvoda, Általános és Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon

A Hajdúböszörményben működő többcélú intézmény elsősorban közoktatási feladatokat lát el, ezen kívül 32 férőhelyes gyermekotthoni egységet is működtet, amely elhelyezést biztosít az értelmileg akadályozott középsúlyos fogyatékos gyermekek számára.

2 lakásotthont működtetnek az intézmény területén, ahol 8-8 fő különleges szükségletű gyermek nevelkedik, továbbá az intézményben kiváltásra váró 16 fős gyermekotthoni egység működik. A gyermekek fejlesztését az intézmény közoktatási egysége látja el.

A gyermekotthon teljes kiváltását az egyes szociális tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 339/2007. (XII. 15.) Korm. rendelet (továbbiakban: rendelet) 29. § (5) bekezdése alapján 2012. december 31-ig meg kell valósítani. A 16 fő kiváltásra váró gyermekcsoportot 2 (8 főre tervezett) lakásotthonban kell elhelyezni.

II.

A megyei szakellátás átalakításának jelenlegi helyzete

A nagy létszámú Komádi Gyermekotthon lakásotthonokká és gyermekotthonná történő átalakítása 2007-ben kezdődött meg. Komádi területén pályázat útján megvalósult 2, egyenként 12 férőhelyes lakásotthon létesítése. A lakásotthonok a gyermekvédelmi szakellátás legszínvonalasabban megtervezett és kivitelezett családi házai, melyben a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermek családi nevelést modellező otthont nyújtó ellátásban részesülnek.

A 160 férőhelyes gyermekotthon kiváltásának legfontosabb eleme egy 48 férőhelyes gyermekotthon kialakítása, melyet ez ideig pályázatok hiányában a megyei önkormányzat nem tudott megvalósítani. 2011. évben várhatóan kiírásra kerülnek azok az Európai Unió pályázatok melyek segíthetik a nagy létszámú intézmények korszerűsítését. A jogszabályoknak megfelelő gyermekotthon létesítésével megfelelő színvonalú gondozási helyek kerülnek kialakításra.

A Komádi Gyermekotthon által nyújtott gyermekotthoni ellátás, mint szolgáltatási forma kiemelt szerepet tölt be a megyei szakellátásban, mivel személyiségállapotukat tekintve nem minden gyermek helyezhető el nevelőszülőkhöz, és lakásotthoni körülmények közé. A gyermekotthon működése a gondozási helyek gyermekek érdekei szerinti kiválasztását támogatja.

A Komádi Gyermekotthon és a Dr. Molnár István Óvoda, Általános és Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon esetében figyelemmel kell lenni arra, hogy fenti intézmények részére a működést engedélyező szerv a rendelet 29. § (5) bekezdése alapján 2012. december 31-ig érvényes ideiglenes működési engedélyt adott ki, mivel működésük ellátási érdekből indokolt. A határidő lejártáig az intézmények kiváltását meg kell valósítani.

Továbbra is feladatot jelent a **Debreceni és Nyírségi Lakásotthonok** befogadó otthonának kiváltása, hiszen ez a 10 férőhelyes otthon továbbra sem felel meg a Rendelet 124. § (8) bekezdésének. A megyei önkormányzat Derecske Tulipán u. 18. szám alatt lévő, használaton kívüli családi házas ingatlana megfelelő átalakítással helyt adhat egy korszerű befogadó otthon számára.

A berettyóújfalui **Arany János Gyermekotthon** speciális gyermekotthonának szakmai teamje – leküzdve a kezdeti nehézségeket – hatásos módszertani és terápiás eszközöket vezetett be a rehabilitációban. Jelenleg a 3 speciális lakásotthon rendelkezik üres férőhelyekkel, ezért más megyéből érkező gyermekek fogadása is tervezhető. 2010-ben átadásra került az intézmény felújított igazgatási épülete. A tetőszerkezet teljes cseréjéhez és az épület szigeteléséhez a megyei önkormányzat 22,5 millió Ft forrást biztosított.

A fenntartó Gazdasági Szolgáltató Főigazgatósága (GAFI) az optimális energiafelhasználásra figyelemmel ütemezte a lakásotthonok karbantartását, műszaki állapotának javítását. Több lakásotthonban sor került a nyílászárók cseréjére, szigetelési munkálatok elvégzésére. A tervezett feladatellátás eredményeképpen a lakásotthonok energiafelhasználása csökkent, azonban az ellátási formák között továbbra is a legköltségesebb működtetést eredményezik (Hajdúsági Lakásotthonok, Arany János Gyermekotthon, Debreceni és Nyírségi Lakásotthonok, Éltes Mátyás Iskola és a Dr. Molnár István Iskola gyermekotthoni egységei).

A pályázati források 2010. évben tapasztalt nagymértékű csökkenésének következtében kevés pályázat került benyújtásra.

A Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálatnak volt több pályázati lehetősége arra, hogy a gyermekvédelmi szakellátás fejlesztése keretében programokat valósítson meg egy-egy hátrányos helyzetű célcsoport helyzetének javítására. Főbb célkitűzéseik a hatékony nevelőszülői munka, a vérszerinti kapcsolattartás, az örökbefogadás segítése, továbbá tehetséggondozás, terápiák, közösségi programok, inkubátorház, családi napok szervezése. Jelenleg egyes pályázataik elbírálás alatt vannak.

III.

A megyei önkormányzat által fenntartott gyermekvédelmi intézmények 2010. évi tevékenységének értékelése

A megyei önkormányzat egyre szűkülő forrásai ellenére is gondot fordított a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek teljes körű ellátására. Ennek keretében:

- 2010-ben megrendezte a Megyei Gyermeknapot. A rendezvényre 2010. június 10. napján került sor a Koppány Fogadó Kalandparkjában, Hármashegyialján. 700 gyermek és 270 felnőtt, valamint a Bihari Állami Gondozottak Egyesülete (BAGE) részvételével sportversenyeket és egyéb színvonalas programokat tartottak. A rendezvényhez a megyei önkormányzat és az Esélyek Háza biztosította a szükséges forrásokat.
- 2010. november 12-én a Nyíradonyi Sportcsarnokban harmadik alkalommal, került megrendezésre a szociális intézményekben és a gyermekvédelemben dolgozó szakemberek számára a Szociális Munka Napja. Az intézmények által javasolt kiváló szakemberek kapták meg a „Hajdú-Bihar megye Emlékérme” kitüntetését, majd az ellátottak színvonalas műsorral köszöntötték a kitüntetetteket és a vendégeket. A megyei önkormányzat rendezvényét a Hajdúsági Szociális Szolgáltató Nonprofit Kft. Nyíradonyi Ápolási Otthona és az Esélyek Háza támogatta.

1) Arany János Gyermekotthon

Engedélyezett férőhelyszám:	120 fő
Lakásotthoni férőhely: 96 fő, kihasználtsága:	95%
Speciális gyermekotthoni férőhely: 24 fő, kihasználtsága:	82%
Kihasználtság összesen:	88,5%

2010. évben a nehéz gazdasági helyzetre való tekintettel, fokozott gondot fordítottak a következetes, takarékos gazdálkodásra. A szakmai munka színvonalát biztosítva, ügyeltek az egyéni arculatok megőrzésére, az elhelyezett gyerekek szükségleteihez igazodva. Kihasználták a szakmai munka szinten tartása érdekében a pályázati lehetőségeket.

A speciális gyermekotthonban eddig tapasztalt nagy mértékű fluktuáció megszűnt, állandó teamek alakultak ki, 2010. január 4-től pedig kinevezett szakmai vezető irányítja a feladatellátást. Klinikai szakpszichológus és pszichiáter segíti az egyéni fejlesztési tervek elkészítését. A szakmai programba sikerült több új, terápiás foglalkozást beépíteni (pl. lovas terápia, állat asszisztált viselkedésterápia, azaz kutyaterápia, extrém kötélpálya, színjátékos kör stb.).

Korcsoportok szerinti megoszlás, nemenként

Korosztály	Átmeneti nevelt		Tartós nevelt		Ideiglenesen elhelyezett		Utógondozói ellátott		Össz.:
	Fiú	lány	Fiú	Lány	fiú	Lány	fiú	lány	
0-3 év									0
4-6 év	2	1							3
7-10 év	12	7			1				20
11-14 év	20	8				1			29
15-18 év	28	15			1	2			46
Utógondozói ellátott							11	4	15
Összesen	62	31	0	0	2	3	11	4	113
Össz. lány		31				3		4	38
Össz. fiú	62				2		11		75

Tendenciák

2010-ben a 8 **normál lakásotthonba** 18 fő érkezett szülőtől, vér szerinti családból. Az intézménybe 2 fő érkezett nevelőszülőtől, 2 fő már gyermekotthonból, 2 fő pedig a befogadó otthonból. Elhelyezésük az egyes lakásotthonokba az üres férőhelyek függvényében történt. A 10 év alatti gyerekek beilleszkedése összességében problémamentes volt, a 10 év feletti magatartási zavarral küzdő gyermekek beillesztése egy-egy lakásotthoni csoportba azonban okozott nehézségeket. Több esetben előfordult, hogy 16-17 éves gyermek azért került a szakellátás rendszerébe, mert nem járt iskolába, s a szülő nem kívánta fizetni a szabálysértési büntetést, ehelyett kérte, hogy a gyermeke kerüljön gyermekotthonba. Ezek a gyerekek, fiatalok továbbra is iskolakerülők, rendszerint engedély nélkül tartózkodnak távol a lakásotthontól, nem hajlandóak együttműködni, nem fogadják el a segítséget. 2 fő került vissza a szakminisztérium Esztergomi Speciális Gyermekotthonából, mert általános iskolai tanulmányaikat befejezték. Nem sikerült visszailleszkedni a csoportjukba, engedély nélkül voltak távol, s nem járnak iskolába sem.

2010-ben 16 fő vált nagykorúvá. Közülük 9 fő kérte utógondozói ellátását, ők mindannyian nappali tagozaton folytatják tanulmányaikat. 7 fő nagykorúvá válása után kiköltözött, visszakerült vérszerinti családjához, illetve barátjához költözött, vagy saját családot alapított. 5 főnek az utógondozói ellátása szűnt meg. Ők már nem tanultak, s megkezdték önálló életüket. 2010-ben 4 főnek sikerült az otthonteremtési támogatás igénybevételével saját házat, lakást, vásárolni. Decemberben 15 fő vette igénybe az utógondozói ellátást, nappali tagozaton tanul mindenki: (nagykorúságuk elérése után 1 fő általános iskolai tanuló, 13 fő középiskolai tanuló és 1 fő egyetemista).

A kiskorúak közül az intenzív családgondozásnak köszönhetően 7 főt sikeresen hazagondoztak, 1 fő átkerült a speciális gyermekotthonba, 10 főt egyéb gyermekotthonban helyeztek el.

A **speciális lakásotthonban** 2010-ben 9 fő került elhelyezésre, 2 fő a befogadó otthonból, 2 fő más gyermekotthonból érkezett, 1 fő pedig nevelőszülőtől.

1 fő 3 évig nevelkedett a szakminisztérium Zalaegerszegi Gyermekotthonában, 1 fő az Aszódi Nevelőintézetben, 2 fő a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Debreceni Javítóintézetében töltötte le büntetését, s ezután került vissza a speciális gyermekotthonba. A létszámcsökkenés a speciális gyermekotthonban 12 fő volt.

Nagykorúvá vált és kiköltözött 3 fő, családjához 2 fő került vissza. Megszűnt a speciális szükséglete és az eredeti gondozási helyére került vissza 2 fő. 1 főt súlyos pszichés problémái miatt a Zalaegerszegi Gyermekotthonban helyeztek el. 4 fő kezdte meg büntetését a Debreceni Javítóintézetben, illetve az aszódi intézményben.

A **normál lakásotthonokban** az engedély nélküli eltávozások száma az előző évihez képest sajnos emelkedett, különösen az újonnan elhelyezett gyermekek körében. További 18 gyermek alkalmoszerűen hagyta el engedély nélkül a lakásotthont vagy nem érkezett vissza időben.

A **speciális gyermekotthonban** ugyan csökkent a szökések száma, de a folyamatosan engedély nélkül távol lévők közül volt, aki bűnelkövetővé vált. Hatékony és jól megszervezett team munka kell ahhoz, hogy az otthonban élők a gondozási helyeken maradjanak.

A szakmai munka eredményességét segítette, hogy a most alkalmazott klinikai szakpszichológust a gyermekek elfogadták, vele együttműködnek.

Intézményi szinten több **szabadidős tevékenységet** szerveztek az itt élő gyerekeknek.

Sok volt az olyan rendezvény, ahol a normál és a speciális lakásotthonból vegyesen vehetnek részt a gyerekek egyénileg, illetve csoportosan: mesemondó-, szavaló-, szépíró-, tollaslabda-, ping-pong-, csocsó-, számítógépes-, egészségügyi-, illetan vetélkedő formában.

2010-ben pályázati úton elnyert támogatások

- Öszköszöntő focigála megrendezése,
- LOKI BL meccs lebonyolítása,
- Mikroszkóp újság nyomtatásához - színes nyomtató beszerzése,
- A Raiffeisen Bank 1,2 millió Ft értékben adományozott tartós élelmiszereket,
- A Brokernet Jövő Alapítvány 2009. évi karácsonyi rajzpályázatán az egyik nevelt 100.000 Ft, a gyermekotthon 1.000.000 Ft jutalomban részesült,
- A Segítő Kezek Alapítvány 20 szakiskolás tanulóval pályázott üdülési csekkre, a jutalom 500.000 Ft értékű üdülési csekk volt, amit üdülések és kirándulások alkalmával belépőkre fordítottak, illetve cirkusz és mozijegyet vásároltak a gyermekek számára.
- Extrém kötélpálya kialakítására (svéd patronálók által).

Szakmai létszámok

A személyi feltételek 100 %-ban megfelelnek a Rendeletben foglalt szakmai létszám minimum követelményeinek, az állomány a továbbképzési terv szerint folyamatos szakmai továbbképzésben részesül. A speciális gyermekotthonban is célul tűzték ki a szakemberek állandóságának biztosítását, mely a gyermekek rehabilitációjában kiemelt fontossággal bír.

Változások a személyi, tárgyi feltételekben

A központi irányítás épületét borító tető teljes cseréje megtörtént. A tetőcsere mellett hőszigetelést is végeztek, korszerű vakolatot kapott az épület. Az épületet körülvevő járda szintjének emelése, feltöltése is elkészült.

A fenntartó forrást biztosított a Napsugár, Százszorszép és a Micimackó lakásotthonok felújításához. Befejeződött a nyílászárók cseréje, s megtörtént a házak szigetelése, vakolása. Szinte minden lakásotthonban sor került a tisztasági meszelésre. Több lakásotthonban a dolgozók és az ott élő gyerekek közösen festették ki a szobákat és a közös helyiségeket.

A Kikelet és a Tüskevár lakásotthonokban garanciális javítás keretében a fürdőszobákat és a homlokzatot javították.

A speciális lakásotthonokban a fürdőszobákat bontani kellett, mivel a vízelvezető csövek teljes javítását végezték el.

Törekednek arra, hogy a gyerekek szobái „kuckósak” legyenek, a gyermek saját ízlésvilágát tükrözzék, érezzék ott jól magukat. Az újonnan vásárolt szőnyeget, függönyöket, ágytakarókat, bútorokat úgy válogatják össze, hogy azok a már meglévő tárgyakhoz illeszkedjenek.

Két lakásotthonban kellett tűzhelyet cserélni, egy lakásotthonban a konyhapult cseréjére került sor. Két lakásotthon az ebédlő bútor cseréje volt indokolt.

A speciális gyermekotthon udvarán nyáron kialakítottak egy extrém kötélpályát a neveltek számára. Közösen készítették el a kerti pihenőpadot és szalonnasütés helyét.

A 8 normál lakásotthonból 7-ben történt személyi változás. 1 fő lakásotthon vezető fizetés nélküli szabadáson tartózkodik, helyette új vezető érkezett. Továbbá 1 fő gyermekfelügyelő főiskolai diplomát szerzett, ezért lakásotthon vezetőként került átminősítésre. Két lakásotthonban egy-egy fő gyermekfelügyelő cseréje volt indokolt, a kevesebb utazási költség kifizetése érdekében.

Egy lakásotthonban 1 gyermekfelügyelői álláson évközben több alkalommal is személycsere történt. A speciális lakásotthonok közül kettőbe 1-1 új nevelő érkezett, akik hamar beilleszkedtek, s javára váltak a közösségnek. A harmadik lakásotthonban vezetőváltás történt, új nevelő is érkezett, továbbá a gyermekfelügyelők körében is történt változás.

Cél a gyermekek neveléséhez a pedagógusok, nevelők állandóságának biztosítása, hiszen a gyermekek életében ez biztonságot jelent.

A házak biztonságos működéséhez az ellátmány 30 000 Ft/hó/fő/ volt 2010-ben.

Az étkezési norma napi 563 Ft + ÁFA, a ruhanorma nem változott, havi 3 000 Ft maradt. Az étkezés változatos, igazodik a gyermekek igényeihez, valamint az idényjelleghez. A gyerekek gyámi fenntartásos betétjükből egészítik ki meglévő ruhatárukat.

Az ellátmány a speciális lakásotthonokban magasabb, 33 000 Ft/hó/fő volt 2010. szeptemberéig, ezt követően a normál ellátásban nevelkedőkével egységes szinten, 32 000 Ft/hó/fő mértékben került megállapításra. A kötött felhasználású norma (étkezés, ruházat, intézményi textília) ugyanannyi, mint a normál lakásotthonokban, az egyéb célra fordítható összeg azonban magasabb, melyre a terápiás célú foglalkozások szervezése miatt van szükség. A szükségleteket a központi keretből biztosították.

A gyermek számára a Rendeletnek megfelelően biztosított a zsebpénz teljes összege. Az ideiglenes hatályú elhelyezettek zsebpénzét az intézmény költségvetéséből biztosították. Jutalom zsebpénz igénybevétele is volt lehetőség, a családi pótlék 50 %-ából fizették a gyermekeknek nyári szünidei programjait.

Az egészségügyi ellátás minden gyermek számára maradéktalanul biztosítva volt az elmúlt évben, a szakorvosi ellátás a településen megoldott. A pszichiáter kéthetente jár ki Debrecenből a gyermekotthonba. Szakmai segítséget jelentett az AVP Hungary Közhasznú Egyesület irányításával folyó tréning, melynek célja, hogy a gyermekek komplex problémáinak más elemei is fontosságuknak megfelelő figyelmet és kezelést kapjanak. A dolgozók számára is szerveztek tréninget, valamint saját tanfolyamot 20 fővel, szeptemberben 58 dolgozó vett részt szakmai kiránduláson Boldogkőváralján.

A gyermekotthon saját újsága, a Mikroszkóp továbbra is megjelenik évente 5 alkalommal.

A felügyeleti szervek által végzett gyermekvédelmi szakmai ellenőrzések tapasztalatai

A szakmai éves ellenőrzést az Észak-alföldi Regionális Közigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala (továbbiakban: Gyámhivatal) 2010. június 17-én végezte. A normál lakásotthonokban az előírások szerinti ellenőrzés pozitív eredménnyel zárult.

A fenti ellenőrzésen kívül az állampolgári jogok országgyűlési biztosának AJB-4883/2009. számú jelentése alapján, a gyermekvédelmi gondoskodásban élő speciális szükségletű gyermekek elhelyezési feltételeinek vizsgálatára célvizsgálatot rendeltek el, kiemelt figyelemmel a megyei/országos gyermekvédelmi szakértői bizottság szakvéleményében foglaltakra, a megállapított gyermeki szükséglet és a kijelölt gondozási hely szükséglet kielégítő voltára, a szükséglet és a gondozási hely illeszkedésére, valamint a nem megfelelő illeszkedés okainak feltárására.

A speciális lakásotthonban a teljes férőhelyszám nincs feltöltve, így egyelőre nincs várólista sem, ezért a szükséglet megállapítását követően azonnal tudják fogadni a speciális szükségletű fiúkat.

Megállapítást nyert, hogy a személyi feltételek a jogszabályi előírásoknak megfelelnek, a gyermekvédelmi ügyintézői álláshely betöltése azonban szükséges, ami azóta megtörtént. Az iratanyag ellenőrzése során megállapították, hogy a megyei szakértői bizottság javaslata az egyéni gondozási-nevelési tervben is megtalálható, amely minden esetben pontos, tartalmas, minden feladatnál megnevezték annak felelősét és megjelölték a végrehajtási határidőt. Megállapították, hogy az illesztés megfelelő volt, a gondozási hely alkalmazkodott a gyermek szükségleteihez.

Összegzés

„A speciális szakmai egységben a feltételek úgy a tárgyi, elhelyezési, mint a személyi feltételek biztosítottak ahhoz, hogy az itt elhelyezett gyermekek a szükségleteiknek megfelelő, otthon nyújtó ellátást megkapják. Az intézményi szabályozottság jó, a csak a speciális otthonra vonatkozó szakmai program, házirend a jogszabályi előírásoknak megfelel. Külön kiemelendők a fejlesztő foglalkozások, a használatos pedagógiai módszerek, egyéni és csoportos terápiák, tréningek, kötelező és szabadidős tevékenységek sokasága, melyek mind a komplex személyiségfejlesztést, személyiség-korrekciót, rehabilitációs ellátást, a reintegrációt, a reszocializációt szolgálják.”

Továbbra is feladatként jelentkezik a speciális gyermekotthon társintézményekkel történő együttműködésének mélyítése, különös tekintettel azokra a gondozási helyekre, melyekből a gyermekek érkeznek és melyekbe távoznak, valamint az ún. „anyaotthon” családgondozójának, a gyermekotthoni és hivatásos gyámok hatékonyabb bevonása a gyermek rehabilitációjába.

A jövőre vonatkozó célok, javaslatok

Elengedhetetlen az átgondolt, következetes gazdálkodás, hogy a gazdasági megszorítások ellenére a gyermekotthon működése és a szakmai feladatok ellátása megfelelő színvonalon továbbra is biztosított legyen.

Tervezik 1 lakásotthon (Gyöngyvirág) hőszigetelését az energiafelhasználás hatékonyabbá tétele érdekében. Itt már a nyílászárók cseréje megtörtént, de nagy szükség lenne a tető és homlokzat hőszigetelésére.

Figyelemmel kísérik a pályázati lehetőségeket, a támogatókkal jó kapcsolatot ápolnak. Hagyományaikat tudatosan szeretnék őrizni: farsang, gyermeknap, őszi köszöntő, kirándulás, hisz ezek erősítik a gyermek és felnőtt közösséget. Továbbra is tervezik megjelentetni a Gyermekotthoni Mikroszkóp újságot, mely segíti az információ áramlását a lakásotthonok között.

Kiemelt pedagógiai feladat a lakásotthonokba (főleg a speciális gyermekotthonba) helyezett gyermekek körében a bűncselekmények visszaszorítása, ezzel összefüggésben az engedély nélküli távozások mérséklése.

Civil szervezetekkel való együttműködés, javaslat

A szponzorok jelentős támogatásban részesítették az intézményt, a Gondoskodás és Oltalom Alapítvány, a Segítő Kezek Alapítvány, a Mezei-Vill Kft, a Bihari Állami Gondozottak Egyesülete, valamint a svéd és holland patronálók egy-egy program szervezésében segítettek, ajándékokkal támogatták a rendezvényeket.

Az AVP Hungary Közhasznú Egyesület valósított meg egy – a gyermekek mentális állapotában kedvező változásokat eredményező – projektet 2010. február 01. és 2011. január 31. között.

A TÁMOP-5.1.1-09/2-2009-0006 „Kalácsa-rehabilitációs program állami gondozott gyerekek számára” – elnevezésű projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg. A projekt keretében 10 fő gyermek egyéni pszichoterápiában részesült fél éven keresztül, 2 fő pszichológus segítette őket. 8 fő egyéni fejlesztésben részesült 9 hónapon át, őket 4 fő fejlesztőpedagógus irányította. Két szakember vezetésével 11 hónapon keresztül 15 fő pszichodráma foglalkozáson vett részt, 10 fő táborozott júliusban Egerben.

Nyáron intenzív konfliktuskezelő-személyiségfejlesztő tréningen vett részt 17 fő gyermek, és novemberben 17 fő szakember. A közös munka egy konferenciával zárult, ahol a televízió és a sajtó munkatársai is részt vettek.

2) Hajdúsági Lakásotthonok

Engedélyezett gyermeklétszám:

113 fő

Férőhely kihasználtság:

98,84 %.

Korcsoportok szerinti megoszlás, nemenként

Korosztály	Átmeneti nevelt		Tartós nevelt		Ideiglenesen elhelyezett		Utógondozói ellátott		Össz.:
	Fiú	lány	Fiú	Lány	fiú	Lány	fiú	lány	
0-3 év									0
4-6 év	5	3							8
7-10 év	13	14							27
11-14 év	13	15				2			30
15-18 év	18	10	1			1			30
Utógondozói ellátott							11	9	20
Összesen	49	42	1	0	0	3	11	9	115
Össz. lány		42				3		9	54
Össz. fiú	49		1				11		61

Tendenciák

Szakmai munkájuk célja, hogy minél több gyermek kerülhessen vissza a családjába és minél több nagykorú kezdhesen önálló életet, ezáltal is helyet biztosítva a megnövekedett számban beutalásra váró gyermekeknek. Az utógondozói ellátottak száma folyamatosan 20-23 fő körül alakult, miközben 11 nagykorúnak segítettek az önálló életkezdésben.

Az ideiglenes elhelyezés időtartama a legtöbb esetben meghaladta a 30 napot. Magántanuló 2010-ben 2 fő volt.

Továbbra is magas a 14 év körüli beutaltak száma, legtöbben családból érkeztek. Az odafigyelő szakmai munka hatására csökkent a szökések száma. Megállapítható ugyanakkor, hogy a szökési napok 80 %-át ugyanaz a 13 gyermek generálja. Ők olyan kevés időt töltenek lakásotthonokban, hogy a környezet jótékony hatása nem tud érvényesülni, kötődésük senki és semmi iránt nem tud kialakulni. Magas a nevelőszülőktől és más gyermekotthonokból érkezők száma is.

2010-ben sok máshonnan szökött gyermeket szállított be a rendőrség. (107 esetben). Ezeknek a gyerekeknek a higiénés állapota ott tartózkodásuk rövid időtartamára (1-3 nap) is terhetek ró a lakásotthonokra.

A bőrbetegségek terjedése és egyéb fertőzések elkerülésére egy gőztisztító gépet vásároltak, mellyel a lakásban található textiliák, eszközök fertőtlenítését végzik szükség esetén a munkatársak, illetve influenza járvány idején is alkalmazzák.

Egyre több az akár 4 évvel is túlkoros, akár több évig is iskolakerülő beutalt iskoláskorú gyermek és fiatal, ami nem csak az iskolának, de a szakembereknek is gondot okoz a felzárkóztató munkában. Főleg az általuk közvetített negatív minta van rossz hatással a többiekre.

Továbbra is az egyik legfontosabb feladat a családgondozás fokozása, az együttműködés a minél sikeresebb hazagondozás eléréséhez, kiemelten az elhelyezés első-második évében annak érdekében, hogy megakadályozzák az érzelmi kapcsolatok beszűkülését.

Mivel az intézmény megtakarításokkal 2010-ben már nem rendelkezett, saját erőből nem volt képes fejleszteni. Az eredményes, takarékos és körültekintő gazdálkodás köszönhető annak is, hogy a kiváltás óta a pedagógus munkakörben a fluktuáció minimális.

A lakásotthonokban a gyermekek, fiatalok naponta gyakorolták a pénzfelhasználást. Megfelelően integrálódtak Hajdúnánás életébe, jó szomszédi kapcsolatokat ápolnak. Az utógondozói ellátottakat szinte kivétel nélkül szakmával, munkahellyel, lakhatási lehetőség megoldásával indítják el a felnőtté válás útján.

Szakmai létszámok

Az engedélyezett dolgozói létszám tovább csökkent 2010. január 1-jén, 4 fő gyermekfelügyelő állással összesen 69 fő dolgozó látta el a feladatokat. A dolgozók leterheltsége folyamatosan nőtt, mivel a helyettesítéseket saját szakmai létszámon belül kellett megoldani. A szakmai csapat összetételén ebben az évben változtattak, a pedagógus munkakörben dolgozó 2 munkatárs munkaköreinek (lakásotthon-vezető, fejlesztő pedagógus,) cserélésével. Így újult erővel, megnövekedett hatékonysággal tudták üzemeltetni az érintett lakásotthonokat.

A munkatársak törekszenek a szakmai megújulásra, 14-en vettek részt a szociális továbbképzéseken. Egy pszichológus részt vett a TÁMOP 2.2.2 Pályaorientációs módszertani fejlesztő képzésen is. 16 fővel vettek részt a DMJV Reménysugár I. számú Regionális Hatáskörű Módszertani Gyermekotthon által szervezett 2 napos gyermekvédelmi konferencián valamint Bőjte Csaba testvér előadásán.

Az év második felétől már teljes óraszámban 3 fő pszichológus dolgozott, közülük kettő pályakezdő, de munkájukkal hozzájárultak az életkezdésre felkészítő és pszichoszexuális fejlesztést segítő saját tréningjeik sikeres lebonyolításához.

A szakirányú szakképesítés 100 %-os, a szakmai létszám a Rendeletben foglaltaknak megfelelően biztosított.

Változások a személyi, tárgyi feltételekben

A lakásotthonokban takarékosan gazdálkodnak, figyelnek a tárgyi eszközök, tartós használati cikkek, berendezések megóvására. Továbbra sem jellemzőek a szándékos rongálások, a véletlen balesetek is ritkák. A folyamatos karbantartói és esetenként felújítási munkáknak köszönhetően a házak továbbra is működtethetők.

Az energetikai felújítások keretében a Lehel u. 1. szám alatti lakásotthonban 10 db elavult öntvényradiátor lemezzradiátorra való cseréje, a (Termoteka 25) kazán cseréje, 185 m² homlokzatszigetelés, 160 m² tetőszigetelés, a Somogyi B. u. 3. szám alatti lakásotthonban 13 db elavult öntvényradiátor lemezzradiátorra való cseréje, a (Termoteka 25) kazán cseréje, 200 m² homlokzatszigetelés, 140 m² tetőszigetelés, a Kapitány u. 24. szám alatti lakásotthonban 333 m² homlokzatszigetelés, a Jókai u. 22 szám alatti lakásotthonban 9 db

elavult öntvényradiátor lemezzradiátorra való cseréje, a (FÉG 21) kazán cseréje, a Polgári út 77. szám alatti lakásotthonban 322 m² homlokzatszigetelés, 144 m² tetőszigetelés került megvalósításra összesen 19,2 millió Ft értékben. Az elektromos energia közüzemi díjának csökkentése érdekében minden házban energiatakarékos égőkre cserélték a régiakat, a fenntartó támogatásával mintegy 407 e Ft értékben.

Fűtés szempontjából továbbra is nehézkes megtakarítást elérni abban az 5 lakásotthonban, (30-40 éves házak) melyekben ilyen irányú felújítások még nem történtek. A nagyfokú penészedést a hőszigetelt házakban sem lehet megakadályozni jelen körülmények között, ez továbbra is fennálló probléma, mely a fűtési megtakarításokkal fordított arányban jelentkezik. A tisztasági meszelések minden lakásotthonban megtörténtek és két lakásotthont teljesen ki is festettek.

Központi költségvetésből kellett biztosítani több tönkrement eszköz cseréjét, így mosógépek és villanybojler, kazán égéstér vásárlását, elöregedett, balesetveszélyessé vált erkélykorlát cseréjét.

A lakásotthonok a saját megtakarításaikból ezen felül a tönkrement felszerelési tárgyaik helyére konyhai és egyéb háztartási eszközöket, bútorokat, lámpákat, textiliákat, CD-DVD lejátszókat, fejlesztő társasjátékokat is vásároltak az otthonosabb élettér megteremtéséhez.

Minden házban van már számítógép és internet hozzáférés.

A gyerekek többsége saját tárgyaira és iskolai felszerelésére eddig is megfelelő gondot fordított, ezt a szemléletet erősíteni kell bennük a jövőben is.

A felügyeleti szervek által végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai

A Gyámhivatal 2010. évben az ÁNTSZ kistérségi intézetével és a Debrecen Megyei Jogú Város Reménysugár Otthona, mint kijelölt módszertani intézményével együttesen négyévenkénti ellenőrzést tartott. A vizsgálat következőket állapította meg:

„Összességében elmondható, hogy az intézményben a teljes körű ellátás biztosított, a gyermekek és fiatalok elhelyezési körülményei megfelelőek. Az intézményben a személyi és tárgyi feltételek adottak. Külön dicséret illeti a dolgozókat és az intézmény vezetését a szabadidős programok megszervezéséért és a házak állagának megőrzéséért ebben a szűkös gazdasági helyzetben.

Láthatóan nagy erőfeszítéseket tesznek annak megőrzése érdekében, hogy a lakásotthonok penészedése megszűnjön, azonban a fenntartó anyagi és szervezésbeli segítségével ez eredményesebb lehetne, ugyanis ez más intézményekben is problémát jelent.”

Civil szervezetekkel történő együttműködés, javaslat

Kapcsolatot tartanak fenn a következő szervezetekkel:

- Nevelőotthonok Nemzetközi Szervezete (FICE),
- Lakásotthonok Országos Szakmai Egyesülete (LOSZE),
- A „Lakásotthonban Élő Gyermekéért” intézményi alapítvány célja továbbra is a források bővítése, adományok, támogatások gyűjtése. Aktivizálva tevékenységét 2010-ben 10 fővel bővítette a tagok létszámát, a nyári kézműves tábort és a pusztafalui nagy közös tábort az alapítvány szervezte.
- A hajdúnánási Okkal-Más-Okkal Ifjúsági Egyesület másfél éves időtartamú életpálya-építéssel kapcsolatos kompetenciafejlesztő Európai Unió támogatású projektjében vettek rész 25 fő 14 éven felüli gyermekekkel és utógondozói ellátottakkal. A projekt 2010 októberében ért véget, amelyen a gyermekotthon neveltjei 80 %-ban vettek részt, – nagyobb arányban, mint a városi fiatalok – amit kiemelkedő eredménynek könyvelhetek el.
- Holland-Magyar Tervezés Alapítvány segítségével évente közel 10 gyermeket nyaraltatnak a holland családoknál téli és nyári szünetekben.

A jövőre vonatkozó célok, javaslatok

A megyei közgyűlés 122/2011. (V. 13.) MÖK határozata alapján a Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálattal - mint a Hajdúdorogi Egyházmegye jogi személyiségű egyházi intézményével – megkötésre kerülő ellátási szerződés szerint kerül ellátásra az intézmény által eddig biztosított feladat 2011. július 1. napjától.

3) Debreceni és Nyírségi Lakásotthonok

Férőhelyszám: 104 fő
Kihasznátság: 98,6 %

Korcsoportok szerinti megoszlás, nemenként

Befogadó Otthon

Korosztály	Átmeneti nevelt		Tartós nevelt		Ideiglenesen elhelyezett		Utógondozói ellátott		Össz.:
	fiú	lány	fiú	Lány	Fiú	lány	fiú	lány	
0-3 év									0
4-6 év					1				1
7-10 év					2	4			6
11-14 év					7	6			13
15-18 év					8	5			13
Utógondozói ellátott									0
Összesen	0	0	0	0	18	15	0	0	33
Össz. lány						15			15
Össz. fiú					18				18

Normál ellátás

Korosztály	Átmeneti nevelt		Tartós nevelt		Ideiglenesen elhelyezett		Utógondozói ellátott		Össz.:
	fiú	lány	fiú	Lány	Fiú	lány	fiú	lány	
0-3 év									0
4-6 év	2				1				3
7-10 év	4	6	1		2	5			18
11-14 év	17	8	1		7	9			42
15-18 év	32	35	1		10	11			89
Utógondozói ellátott							13	11	24
Összesen	55	49	3	0	20	25	13	11	176
Össz. lány		49				25		11	85
Össz. fiú	55		3		20		13		91

Tendenciák

Az egyes lakásotthonokban folyó munkát mindig az adott gyermekcsoport igényeihez, a helyi sajátosságokhoz és az aktuális helyzethez igazítva szervezik.

A Gyámhivatal ellenőrzése alapján a Gyvt.-ben előírt szakmai létszám mindössze a befogadó otthonban dolgozó pszichológus vonatkozásában nem elegendő, mivel ezt a feladatot is az I. számú gyermekotthon szakembere látta el a törvényben előírt 48 fős létszámon felül.

A lakásotthonok kihasználtsága megfelelő. A szakmai dilemmát inkább a gyermekek megfelelő elhelyezésének problémája okozza üres férőhelyek hiányában.

A gazdasági válsággal összefüggő pénzügyi nehézségek még inkább felerősítették a gyermekek hazagondozásának szükségességét. Ez a tendencia a befogadó otthonba krízishelyzetből bekerülő gyermekekre ugyanúgy érvényes, mint a többi otthon átmeneti neveltjére.

A szociális továbbképzéseket úgy tervezik, hogy a dolgozók új ismeretekre tegyenek szert a bekerülő és a már lakásotthonokban élő nehezen nevelhető gyermekek pszichés állapotára és magatartási problémáinak javítására vonatkozóan. Egyre több a speciális szükségletet igénylő gyermek az intézményben, gondozásuk külön ismereteket igényel.

Az ellátásban részesülők fluktuációjában jelentős változás állt be, ami azt jelenti, hogy a gyermekek egyaránt nagyobb számban kerültek ki az intézményből, illetve kerültek be. A megoszlására jellemző a 15-18 éves korosztály irányába történő eltolódás, mely körülbelül a gyermekek felét jelenti.

Szintén tendenciának tekinthető a pszichiátriai esetek, bűnelkövetésben érintettek, illetve a kábítószerrel kapcsolatba kerülők egyre nagyobb aránya.

Szakmai létszámok

A jogszabályban előírt munkakörök az év nagy részében be voltak töltve.

A 40/2009 (II. 27) MÖK határozat 5 fő létszámcsökkentést írt elő, melyből egy csak 2010-ben valósult meg felmentési tilalom miatt. Az intézményben két pszichológusi álláshely van, a két gyermekotthon szakmai létszámában. A befogadó otthon tekintetében ez jelenleg nem megoldott, viszont a költségvetés jelenlegi helyzetére való tekintettel, ezt a feladatot továbbra is az I. számú gyermekotthon létszámában lévő pszichológus végzi. Az itt dolgozó szakember novemberben távozott az intézményből, az új dolgozó felvétele folyamatban van. Az egyéb szakfeladatot ellátó szakemberek száma megfelel a Rendeletben foglaltaknak.

A Nyíradony Ifjúság u. 4. szám alatti lakásotthon házvezetője 2011. év elején sikeres államvizsgát tett, s ezzel a szakirányú végzettséggel már megfelel a 15/1998. (IV.30.) NM rendelet melléklete szerinti követelményeknek.

A továbbképzési kötelezettség teljesítése az elmúlt évben is folyamatos volt, a továbbképzésre kötelezettek megszerezték a szükséges továbbképzési pontjaikat. Ebben az időszakban a szociális segélyalapra szánt összeget is felhasználták arra a célra, hogy dolgozók képzését ingyenessé tehesék, amire a jövőben már nem lesz lehetőség.

Változások a személyi és tárgyi feltételekben

A képesítési előírásoknak a szakmai egységek dolgozói megfeleltek. Kivételt képez ez alól az I számú gyermekotthon szakmai egység vezetője, akinek hiányzik a szakvizsgája, s a két éves vállalt időszakban ezt már megszerezni nem tudja. Ezért a gyermekotthon vezetésében 2011. március 1-jei határidővel változtatást kezdeményeztek.

A karbantartási és felújítási munkálatok elvégzését nagyban befolyásolta, hogy az elmúlt időszakban az intézménynek nem volt saját karbantartója, illetve szerződése karbantartó céggel. Ez a 2010-es évben megváltozott, aminek eredményeként a felújítási karbantartási munkálatok tervezhetőbbé váltak.

A házak állapotának szinten tartása és javítása a dolgozók költségkímélő gazdálkodásának és saját erőforrások bevonásának volt köszönhető. A jövőben az eszközbeszerzés nehezebb feladatot jelent majd, mivel az intézmény költségvetése – a 2010. évi költségvetéssel ellentétben – a továbbiakban nem tartalmazza ezt a tételt.

A nyíracádi lakásotthonokban, illetve a Téglás Kossuth utcai lakásotthonban lecserélték a szobák bútorzatát.

Minden házban elvégezték az érintésvédelemmel kapcsolatos felújításokat. A házak tisztasági festését saját erőből elvégezték, a befogadó otthonban két alkalommal is.

2010-ben 17 043 e Ft értékben három lakásotthon szigetelése, nyílászárók cseréje történt meg. Ezek voltak a Debrecen, Békés utcai és a téglási lakásotthonok. A Május 1. utcában a tetőfelújítás is megtörtént. A lakásotthonokban önelzáró vízcsapok szerelése valósult meg, ezzel próbálták gátat szabni a gyermekek részéről a vízfelhasználásban megmutatkozó pazarlásnak. Három debreceni lakásotthonban a szennyvízcsatorna bekötése megtörtént.

A dologi kiadások legjelentősebb tétele az élelmezés, melynél 1 810 e Ft megtakarítás keletkezett, mivel az élelmezési norma magasabb volt, mint az igénybe vétel. Az energia felhasználásának költsége összességében az előirányzatokon belül maradt.

Az elavult eszközöket cserélték, vásároltak egy darab kombinált tűzhelyet, illetve a bútort azot néhány darab erejéig több lakásotthonban is lecserélték. Jelentősebb bútortvásárlás az 1. számú lakásotthon részére történt. A tervezett textíliavásárlás 2010-ben sem történt meg.

A felügyeleti szervek által végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai

Az ÁNTSZ több ízben végzett ellenőrzést. A feltárt hiányosságokat több esetben azonnal megszüntették, úgymint penészedéssel kapcsolatos feladatok, illetve a festés hiányosságai. Más esetekben intézkedéseket hoztak a megszüntetésükre, a debreceni lakásotthonoknál talált járólap cserével, illetve csempézéssel kapcsolatosan.

Az utolsó ÁNTSZ ellenőrzés a Gyámhivatal felkérésére történt, az ellenőrzést végző minden lakásotthont végig látogatott. A feltárt hiányosságokat értékelték és gondoskodtak a megszüntetésükről.

Az ellenőrzések tapasztalatai alapján a gyermekotthon programtervei és házirendjei átdolgozásra és aktualizálásra kerültek. Visszakerültek házvezető nevelői hatáskörbe az étlaptervezések, és a már folyamatban lévő felújításokat is úgy ütemezték, hogy annak befejeztével az egyes lakásotthonok otthonosabbá váljanak.

Civil szervezetekkel való együttműködés, javaslat

Az intézmény jelenleg több civil szervezettel és egyéb szervezetekkel van összeköttetésben, akik a gyermekek számára adományokkal, programokkal, kedvezményekkel kedveskednek:

- Vis Vitalis Alapítvány,
- Bihari Állami Gondozottak Egyesülete,
- Názáreti Egyház, Hajdúhadház,
- Baptista Szeretetszolgálat, Debrecen,
- Csokonai Színház, Vojtina Bábszínház,
- Nyíradonyi Sportcsarnok,
- Főnix Rendezvénycsarnok,
- Életfa Önkéntes Segítők Egyesülete,
- Tégláskerti Közösségi Ház.

Céljuk, hogy a továbbra is ápolják és bővítsék kapcsolataikat fenti szervezetekkel.

Jövőre vonatkozó célok, javaslatok, elképzelések

A megyei közgyűlés 122/2011. (V. 13.) MÖK határozata alapján a Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat - mint a Hajdúdorogi Egyházmegye jogi személyiségű egyházi intézményével – megkötésre kerülő ellátási szerződés szerint kerül ellátásra az intézmény által eddig biztosított feladat 2011. július 1. napjától.

4) Dr. Molnár István Óvoda, Általános és Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon

Engedélyezett férőhelyszám:	32 fő
Gyermekotthoni férőhelyszám:	16 fő
Lakásotthoni férőhelyszám:	16 fő
Kihasználtság:	92,44%

A neveltek 1 fő kivételével középfokban értelmileg akadályozottak. Egy gyermek tanulásban akadályozott, (enyhe fokban értelmileg sérült) őt a testvéreivel történő együttes elhelyezés érdekében fogadták a gyermekotthonba, oktatását városi iskolában biztosítják.

Az újonnan érkező gyermekek közül 6 fő ideiglenes hatállyal elhelyezett, míg 1 fő átmeneti nevelt. 3 fő gyermek családból, 4 fő más gyermekotthonból érkezett a gondozási helyre.

A gyermekotthonból távozók közül 2 fő fiatal utógondozói ellátása szociális intézményi elhelyezésével szűnt meg. 1 fő nagykorúvá vált, nem kért utógondozói ellátást, így családjához tért vissza, míg 1 fő gyermek ideiglenes hatályú elhelyezésének felülvizsgálata során speciális szükséglet fennállását állapította meg a gyermekvédelmi szakértői bizottság, erre figyelemmel megfelelő gondozási helyre került.

Korcsoportok szerinti megoszlás, nemenként

Korosztály	Átmeneti nevelt		Tartós nevelt		Ideiglenesen elhelyezett		Utógondozói ellátott		Össz.:
	fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
0-3 év									0
4-6 év	1								1
7-10 év	5	3	1						9
11-14 év	5	2		1	1				9
15-18 év	2	3	1						6
Utógondozói ellátott							3	5	8
Összesen	13	8	2	1	1	0	3	5	33
Össz. lány	13		2		1		3		19
Össz. fiú		8		1				5	14

Tendenciák

A gyermeklétszám korosztály szerinti összetételében a 4-14 éves gyermekek száma (57,5 %) szignifikáns, mely az előző évekhez viszonyítva jelentős növekedést jelent, hiszen ennek a korosztálynak az aránya az összlétszámhoz viszonyítva 2005-ben 33 %, 2007-ben 39 %, 2009-ben pedig 43 % volt. Ennek oka egyrészt a 2007. és 2008. évben nagykorúvá váltak viszonylag nagy száma, illetve az, hogy a 2010-ben újonnan érkezett gyermekek valamennyien 14 év alattiak voltak.

Az utógondozói ellátást igénylő fiatalok aránya az előző évhez képest lényeges változást nem mutat, 2010-ben a gyermekotthoni létszám 24 %-át, míg 2009-ben a 23 %-át tette ki. Az összlétszámhoz viszonyítva az utógondozói ellátottak aránya magasnak tekinthető, hiszen jelenlegi létszámuk 8 fő, mely egy gyermekotthoni csoport létszámát teszi ki.

Az utógondozói ellátást igénylők közül 3 fő már befejezte tanulmányait, ők bentlakásos szociális intézménybe várják felvételüket. Közülük 1 fő rehabilitációs munkavégzését sikerült megszervezni a munkaügyi központ révén (az utógondozottat a Pro-Team Kft. 2010. december 20-tól foglalkoztatja, napi 4 órában).

5 fő utógondozói ellátott, még nappali tagozaton szakiskolai tanulmányokat folytat.

A gyermekotthonban nagykorúvá váló, s utógondozói ellátást igénylő fiatalok minden esetben cselekvőképességet korlátozó, vagy kizáró gondnokság alá kerülnek középfokú értelmi akadályozottságuk miatt. Önálló életvitel megteremtésére nem képesek, ezért az utógondozói ellátás időtartama alatt továbbra is folyamatos felügyeletet biztosítanak számukra, illetve foglalkoztatásuk megszervezése is az intézményen belül történik.

A fiatalok további intézményi elhelyezését az illetékes gyámhivatal által kirendelt hivatásos gondnok, mint törvényes képviselő intézi, azonban a különböző vizsgálatok, igazolások, előgondozás bonyolítását a családok és utógondozók végzik.

Továbbra is törekszenek jó kapcsolatot fenntartani a szociális ellátó rendszer intézményeivel annak érdekében, hogy lehetőség szerint a gondozottak állapotuknak, képességeiknek legmegfelelőbb intézménybe kerülhessenek. Ennek érdekében nemcsak a megyei, hanem a civil, vagy egyházi fenntartású szociális intézményekkel is keresik az együttműködés lehetőségét, mint pl. a debreceni székhelyű Gyermekünkért Egyesülettel, a Hajdúnánási Segítségel Élők Otthonával, a Tiszafüredi Szivárványház Reformátusok Fogyatékos Otthona és Támogató Szolgálattal.

A Református Egyház tervezi, hogy Hajdúböszörményben is létrehoz egy 8 fős lakóotthont, bíznak abban, hogy az ellátottak sikeres felvételt nyerhetnek az új intézménybe.

Szakmai létszámok

A szakmai létszám 100 %-ban megfelel a Rendelet kötelező szakmai létszámminimumának, a lakásotthoni és gyermekotthoni csoportokban összesen 25 fő. 1 fő nevelő tanár jelenleg fizetés nélküli szabadágon tartózkodik, őt egy tanító szakos pedagógus helyettesíti. 1 fő gyermekvédelmi asszisztens helyettesítését fizetés nélküli szabadságának időtartama alatt csak közmunkás foglalkoztatásával tudnák megoldani, azonban a program keretein belül szakképzett közmunkást nem tudtak kiközvetíteni, így az állás egyelőre nem tölthető be.

A szakmai vezető óvoda és szociálpedagógus végzettséggel, valamint pedagógus és szociális szakvizsgával rendelkezik. A pszichológus pszichológusi diplomával, a fejlesztő pedagógus tanítói és gyógypedagógiai diplomával rendelkezik, valamint szakvizsgázott mentálhigiénikus. A családgondozó szociálpedagógus, a növendékügyi előadó szociális igazgatás szakon szerzett szakirányú diplomát.

A nevelők pedagógus (tanító, óvodapedagógus), illetve szociálpedagógus alapdiplomával rendelkeznek. A gyermekfelügyelők dajka, illetve gyermek és ifjúsági felügyelő, a gyermekvédelmi asszisztensek felsőfokú gyógypedagógiai asszisztens végzettségűek.

A szakalkalmazottak továbbképzési kötelezettségüknek a továbbképzési tervnek megfelelően eleget tettek.

A gyermekotthon saját egészségügyi ellátással nem rendelkezik, az iskolaorvosi, védőnői szolgálatot és a kollégium szolgáltatását veszik igénybe, ahol 1 fő ápolónő főállásban látja el az egészségügyi feladatokat, illetve a városi háziorvosi szolgálat, valamint egészségügyi probléma esetén gyermekgyógyász szakorvos áll rendelkezésre.

Változások a személyi, tárgyi feltételekben

A gyermekotthoni szakmai egység az előző éveknek megfelelően, változatlan szervezeti formában működik. A Futrinka és Pumukli csoportok az intézmény központi épületének első emeleti jobb szárnyában találhatóak, míg a Borostyán és Vadrózsa csoportok az intézmény területén kialakított két lakásotthonban működnek.

A korábbi években belső megtakarításból sikerült a jogszabályi követelményeknek megfelelő, egészséges, korszerű és otthonos lakókörnyezetet kialakítani a gyermekotthonban nevelkedő gyermekek és fiatalok számára.

2010-ben a gyermekotthoni szint hálóhelyiségeiben a beépített szekrények új burkolatot kaptak. Az elmúlt év április és május hónapja során került sor a gyermekotthoni szint padlózatának teljes felújítására, mely révén a gyermekotthoni helyiségek tovább szépültek. A fenntartó kapcsolattartási szoba kialakítására nyújtott be pályázatot, ennek megvalósítására szintén 2010. áprilisában került sor. A kapcsolattartási szobát a gyermekotthoni szinten egy régi nappali helyiségből alakították ki, ahol a gyerekek esztétikus környezetben, zavartalanul fogadhatják hozzátartozóikat, illetve igény szerint a Hajdúböszörmény területén élő nevelő szülőknél elhelyezett gyerekek kapcsolattartásának helyszínéül is szolgál az újonnan kialakított helyiség.

A lakásotthonokban a forráshiány miatt nagyobb arányú fejlesztés nem valósult meg, a meglévő jó tárgyi és elhelyezési feltételek megőrzésére törekedtek.

Év végén az INNOVA Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési és Innovációs Ügynökség Nonprofit Kft. az intézmény Ibolya Alapítványán keresztül 50.000.- Ft támogatást nyújtott a Vadrózsa lakásotthon berendezésének felújítására, melynek megvalósítása 2011-re húzódik át.

A lakásotthonokban és a gyermekotthoni szinten elhelyezett csoportokban továbbra is cél, hogy a gyerekek képességeinek megfelelő szinten ismereteket sajátítsanak el a háztartásvezetés témaköréből. Ennek érdekében különböző tevékenységek (pl. zsebpénz beosztása, vásárlás, mosogatás, takarítás, mosás) gyakorlási lehetőségét biztosítják a gyerekek életkori sajátosságainak és egyéni képességeinek figyelembevételével.

Az önkiszolgáló tevékenységformákat minden gyermek megtanulja, a többszöri és gyakori ismétlés hatására ezek a tevékenységek begyakorlottá, rutinossá válnak. A költségvetési megszorítások miatt, de környezetvédelmi szempontok érvényre juttatása érdekében is, a gyermekotthoni nevelés egyik fontos eleme az energiatakarékosság. A gyerekek aktívan vesznek részt a takarékoskodásban, nemcsak a felnőttek kérésére, hanem egymás figyelmeztető szavára is pl. lekapcsolják a nem használt helyiségben a villanyt, nem pazarolják a vizet, illetve szelektíven gyűjtik a hulladékot.

A tárgyév során a gyerekek teljes körű ellátását a törvényi előírásoknak megfelelően biztosították. A ruházatra 3.600 Ft/fő/hó (bruttó) forrást tudtak biztosítani, valamint adományokból igyekeznek bővíteni a gyermekek ruházatát. Sérüléseik következtében nem képesek oly mértékben gondot fordítani ruházatuk épségének megőrzésére, mint egészséges társaik, ezért gondot okoz a ruhát gyakori pótlása.

A gyerekek napi ötszöri étkeztetését 2010. július 1-jéig az intézmény konyhája biztosította 562 Ft/nap/fő (bruttó) összegben. Július 1-jétől a konyhát egy vállalkozó működteti, így vásárolt élelmiszer formájában biztosítják a gyerekek számára a napi ötszöri étkezést, melynek ára 985 Ft /nap/fő (bruttó) összegre változott. A gyerekek étkeztetésének változatosságát, és minőségének színvonalát egyaránt emelte a Gyermekétkeztetési Alapítvány és a Raiffeissen Bank Zrt., a gyermekotthonban nevelkedő gyerekek egészséges táplálkozásának támogatására kiírt pályázata, melynek eredményeképpen az intézmény alapvető, minőségi élelmiszereket nyert.

Az év során a gyermekotthoni szakmai munka zökkenőmentes végzéséhez szükséges tárgyi feltételek biztosítottak voltak. Az iskolakezdéshez, és a tanulmányok zavartalan folytatásához szükséges tankönyvek, tanszerek, tisztálkodási csomagok beszerzése megtörtént.

A gyermekotthoni szakmai egységben a helyiségek tisztító, illetve javító festése az év során folyamatosan, illetve a nyári szünetben valósult meg, az elvégzendő munka fontosságának figyelembe vételével.

A balesetmentes, egészséges környezet kialakításában a karbantartó szolgálat működött közre. Év végén közel 100.000 Ft értékben vásároltak játékokat, sporteszközöket, és technikai készülékeket.

A felügyeleti szervek által végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai

A Gyámhivatal a gyermekotthon éves szakmai ellenőrzéséről feljegyzést készített. A felmerült hiányosságok pótlását a fenntartó által megszabott határidőre megtették.

Megállapítást nyert, hogy a gyermekotthoni szakmai egységben a gyermekek és fiatalok otthont nyújtó ellátása, ezen belül a teljes körű ellátás biztosított, a személyi és tárgyi feltételek két csoport kiváltásától eltekintve a jogszabályi feltételeknek megfelelnek.

A gyermekotthoni szakmai munkából kiemelendő a szakalkalmazottak gyermekek felé megnyilvánuló törődése, szeretete, valamint a számtalan szabadidős program szervezése.

Az intézmény szakmai programját a fenntartó jóváhagyta, a megyei gyámhivatal azzal egyetértett, ezért az abban foglaltak megvalósítása folyamatos feladatot jelent.

Jövőre vonatkozó célok, javaslatok

A gyermekotthoni szinten hagyományos körülmények között elhelyezett Futrinka és Pumukli csoportok lakásotthoni kiváltása egyre sürgetőbb, hiszen a jogszabályi előírásoknak való megfelelés figyelembe vételével a kiváltásnak 2012. december 31-ig meg kell történnie.

A szakmai tapasztalatok igazolják, hogy lakásotthoni környezetben a gyermekek gondozása, nevelése mérhetően eredményesebb, a gyermekek személyiségfejlődésére, érzelmi, hangulati állapotára és képességeik fejlődésére pozitívan hat. A kiváltás szükségessége tehát nem pusztán jogszabályi előírás, hanem rehabilitációjuk támogatásának szakmailag indokolt módja is egyben, melynek megvalósítása fenntartói támogatás hiányában pályázati tevékenységgel kivitelezhető.

Kedvező pályázati kiírás esetén tervezik a két, már meglévő lakásotthon akadálymentesítését, a fűtési rendszer, az elektromos áram- és vízhálózat korszerűsítését, a vizesblokkok és a hátsó teraszok burkolatának felújítását, továbbá a tetőszerkezet teljes cseréjét.

Pedagógiai céljuk a gondozottak társadalmi integrációjának minél szélesebb körben történő megvalósítása. Kiemelt figyelmet fordítanak arra, hogy változatos kulturális hagyományokat, értékeket és ismereteket közvetítsenek a gyermekek felé. A gyermeki közösségek létének, működésének feltétele a hagyományok jelenléte. Ennek érdekében évente két rendezvény, a Tavaszi Zsongás és a Szüreti Multság megszervezését és lebonyolítását vállalták fel.

A gyermekotthonban elhelyezett gyermekek középfokban értelmileg akadályozottak, minden gyermek esetében biztosítani kell pszichiátriai szakorvosi felügyeletet, továbbá 2-3 havonként kontroll vizsgálaton való megjelenést. A gyerekek jelentős része, 20 fő (60 %) az értelmi sérülés mellett egyéb krónikus alapteregségben (pl. epilepszia, izomsorvadás, mozgás korlátozottság, asztma, lisztérzékenység, ekcéma, stb.) szenved. Emiatt az egyes szakrendelőkben folyamatos orvosi kontroll vizsgálatok is szükségesek. Az érintett gyerekek nagy létszáma, illetve a gyógyszeres terápia kontrollálása egészségügyi szakember bevonását igényli. Mivel az intézmény többcélú, közös igazgatású, ezért a kollégiumi szakfeladaton az oktatási törvénynek megfelelően szakképzett ápolót foglalkoztatnak, aki segít a gyermekotthonban elhelyezett gyerekek szükségleteinek megfelelő egészségügyi ellátás biztosításában (pl. szakrendelésre kísérés, gyógyszerelés, akut esetek ellátása, stb.).

Javasolható, hogy a középfokban értelmileg akadályozott gyerekek gondozását, nevelését ellátó különleges gyermekotthonokban, lakásotthonokban a szakmai létszám vonatkozásában egészségügyi végzettséggel rendelkező szak-alkalmazotti státusz is megjelenjen.

Civil szervezetekkel való együttműködés

A gyermekotthon évek óta több civil szervezettel együttműködve végzi eredményes munkáját. A debreceni székhelyű Gyermekünkért Egyesület jeles napokra (szület, Mikulás, farsang, stb) szervezett rendezvényeire rendszeresen meghívja az intézmény ellátottjait. Nyaranta közös nyaralást valósítanak meg az egyesülettel, 2010-ben 10 fő gyermeknek nyílt lehetősége az egyesület szervezésében községi üdülésen részt venni.

A Tiszafüredi Szivárványház Reformátusok Fogyatékos Otthona és Támogató Szolgálattal való együttműködés alapja a súlyos fokban értelmi sérült gyermekek további szociális intézményi elhelyezésének segítése.

A Hajdúnánási Segítségel Élők Otthonába az elmúlt évek során több fiatal került elhelyezésre. A fiatalok, mivel életük jelentős részét az intézmény gyermekotthonában töltötték – az elszakadást megkönnyítendő – minden évben két alkalommal meghívást kapnak a gyermekotthoni rendezvényekre, illetve viszontlátogatást tesznek.

A Hajdúböszörményi Református Egyházközösség lakóotthon kialakítását tervezi Hajdúböszörményben, a neveltek sikeres elhelyezése érdekében keresik az egyházzal az együttműködés lehetőségét.

A kapcsolatépítés eredményeként az INNOVA Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési és Innovációs Ügynökség Nonprofit Kft. támogatását nyerték el, mely az egyszeri adományozást követően hosszú távon is megvalósulhat.

5) Éltés Mátyás Általános és Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon

Engedélyezett férőhelyszám: 88 fő
Kihasznátság: 98 %.

Korcsoportok szerinti megoszlás, nemenként

Korosztály	Átmeneti nevelt		Tartós nevelt		Ideiglenesen elhelyezett		Utógondozói ellátott		Össz.:
	fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
0-3 év									0
4-6 év	1	2							3
7-10 év	9	3			1	3			16
11-14 év	14	14		1	2	6			37
15-18 év	12	7			3	2			24
Utógondozói ellátott							11	3	14
Összesen	36	26	0	1	6	11	11	3	94
Össz. lány		26		1		11		3	41
Össz. fiú	36				6		11		53

Tendenciák

Az intézmény elsősorban különleges szükségletű gyermekek ellátását biztosítja. Indokolt esetben speciális szükségletű gyermekek elhelyezésére is van lehetőség arra az időre, ameddig el nem foglalhatják szükségletüknek megfelelő gondozási helyüket egy speciális gyermekotthonban. Testvérek együttes elhelyezése esetén korlátozott számban ép értelmű, normál szükségletű gyermekeket is fogadnak.

A 18. életévüket betöltött fiatal felnőttek, amennyiben az indokolt és a törvényi előírások lehetővé teszik, utógondozói ellátásban részesülnek.

Az I. számú szakmai egység lakásotthonaiban a 2010. december 31-ei állapotnak megfelelően 22 fő különleges-, 11 fő normál szükségletű, illetve 10 fő ideiglenesen elhelyezett gyermek élt, valamint 3 fő utógondozói ellátott fiatal, összesen 46 fő. A különleges szükségletű gyermekek közül mind a 24 fő átmeneti nevelt, az ép értelmű gyermekek közül 1 fő tartós, 8 fő átmeneti nevelt.

A II. számú szakmai egységben a 2010. december 31-ei állapotnak megfelelően 22 fő különleges-, 8 fő normál szükségletű, és 7 fő ideiglenesen elhelyezett gyermek élt, valamint 11 fő utógondozói ellátott fiatal, összesen 48 fő. A különleges, illetve a normál szükségletű gyermekek mindegyike átmeneti nevelt.

A 2010-es évben 4 fő speciális szükségletű gyermek nevelkedett a lakásotthonokban, akik év közben szükségletüknek megfelelő intézménybe kerültek.

A gyermekotthonból az év folyamán 24 fő távozott. Ezek közül 3 gyermek visszakerült a vér szerinti családjába, 7 fő a gyermekvédelmi szakellátás rendszerében belül más gyermekotthonban került elhelyezésre. 4 fő nagykorúvá vált, 10 fő pedig utógondozói ellátott szociális otthonba került.

Érkezett 36 fő kiskorú, közülük 23 fő kiskorú családból, 2 fő átmeneti gondozásban volt, 1 fő nevelőszülőtől ideiglenesen elhelyezésre került, továbbá más gyermekotthonból 3 fő, nevelőszülőtől pedig 7 fő került be az intézménybe.

A normál intellektusú gyermekek a területileg illetékes városi közoktatási intézményekben (általános iskolában, szakiskolában) folytatják tanulmányaikat. Az utógondozói ellátásban részesülő 14 fiatal közül mindannyian nappali tagozaton, szakképző intézményben tanulnak.

A debreceni Povolny Ferenc Szakképző Iskolában 5 fő, a debreceni Könnyűipari Szakiskolában 1 fő, a Nádudvari Népi Kismesterségek Iskolájában 1 fő, a püspökladányi Karacs Ferenc Szakképző Intézményben 2 fő, az intézmény szakiskolájába pedig 5 fő tanul.

Egy fiatal a PIREHAB KHT. alkalmazásában állt 24. életévének betöltéséig, majd vagyonából vásárolt saját ingatlanába távozott. A fiatalok beilleszkedése érdekében időben kezdeményezték a gondnokság alá helyezést. Cselekvőképességet korlátozó gondnokság alatt 5 fő állt, további 4 főnél a gondnokság alá helyezési eljárás folyamatban volt.

Az intézmény szükség esetén szociális otthoni férőhelyük igénylésében, illetve elfoglalásában is segíti az erre rászoruló fiatalokat. 2010-ben 8 fő a Bihari NKft. Komádi Fogyatékosok Otthonába, 1 fő pedig a Hajdúsági NKft. Balmazújvárosi Humánszolgáltató Otthonába költözött.

Azok a gyerekek, akiket huzamosabb ideje gondoznak, csak esetenként távoznak engedély nélkül a gyermekotthonból. Az engedély nélküli eltávozások elsősorban az ideiglenesen elhelyezett gyermekekre, a nevelőszülőtől a gyermekotthonba visszakerülő, illetve a kamaszként átmeneti nevelésbe vett gyermekekre jellemző. Azokban az esetekben, amikor a gyermek csavargás, illetve iskolakerülés miatt kerül a szakellátás rendszerébe, többnyire a gyermekotthon is tehetetlennek bizonyul, hiszen annyi időt sem töltenek el a gyermekotthonban, hogy állapotukat, szükségleteiket felmérhessék. Bűncselekmények minimális számban fordulnak elő a gyermekotthonban.

Szakmai létszámok

A különleges gyermekotthon lakásotthonai a Rendeletben meghatározott létszámminimum 100%-ával működnek. A gyermekotthon dolgozói rendelkeznek a munkakör betöltéséhez szükséges megfelelő iskolai végzettséggel.

Változás a személyi, tárgyi feltételekben

A lakásotthonokban csoportgazdálkodás folyik. A 2010-es év a takarékos gazdálkodás szemléletében zajlott. Az ellátmány mértéke 31 500 Ft/fő/hó (ebből kötelezően felhasználható volt: étkezésre 450 Ft/fő/nap + ÁFA, gyermekruházatra 3 000 Ft/fő/hó).

Az ellátmányból megtakarított pénzeszeget a lakásotthonok szabadidős programok szervezésére, a lakásotthonok elhasználódott eszközeinek, felszerelési tárgyainak pótlására, valamint kis értékű tárgyi eszközök beszerzésére használták fel.

Az I. számú szakmai egység lakásotthon-vezetői saját gyermekcsoportjukat egy-egy napos hétvégi kirándulásra vitték. Ennek keretében többek között ellátogattak a debreceni állatkertbe, és a Nyíregyházi Vadasparkba is. A II. számú szakmai egység gyermekei közös szánkókiránduláson és látvány-disznóvágáson vettek részt Bükk-szentkereszten. A kiránduláson a gyermekek remekül érezték magukat, újszerű élményekkel gazdagodtak.

2010 nyarán a gyermekek három nyári táborban is részt vettek. Velencén 40 fő, Boldogkőváralján 20 fő és Zánkán két turnusban összesen 56 fő üdült.

Szintén hagyományként a TGYSZ által szervezett karácsonyi ünnepségen 30 gyermekkel vettek részt.

Az I. számú szakmai egység lakásotthonaiban (Hajdúszoboszló, Bajcsy-Zsilinszky utca 4., 4/a., 6., 6/a.) nagyobb beruházásra nem került sor. Minden házban megtörtént a tisztasági festés, szükség esetén több alkalommal a kerítés javítása, és a házak külső fa szerkezetének állagmegóvó festése. A Bajcsy-Zsilinszky utca 4/a és 4. szám alatti lakásotthonokban sor került a villanytűzhely cseréjére. Az újonnan épült ingatlanok energiafelhasználása megfelelő volt (gáz, villany, víz). Nagy figyelmet fordítanak az energiatakarékossági intézkedések betartására. Az új építésű lakásotthonok eleve energiatakarékos izzókkal voltak ellátva, cseréjükre ezen oknál fogva nem volt szükség.

A II. számú szakmai egységben nagy költségvetéssel járó, energia- takarékos céltól külön alapról, beruházásként valósult meg két lakásotthon külső hőszigetelése (Bartók B. 21. szám, és Ék u 40. szám). Két további lakásotthon (Széchenyi u. 16. szám és Hajdú u. 29/a. szám) külső hőszigetelése mellett a nyílászárók cseréje is indokolt volt. Ezen beruházások energiatakarékossági hatékonyságát igazolják a téli időszak gázzámlái. A Széchenyi utca 16. szám alatti lakásotthonban a Velux Magyarország adományaként 2 db tetőtéri ablak cseréjére került sor. A Hajdú utca 29/a. szám alatti lakásotthonban a tűzhely cseréje vált szükségessé. A szakmai egység mind az öt lakásotthonában megtörtént a tisztasági festés. Az energiatakarékos izzók beszerelése a lakásotthonokban megtörtént, viszont a csaptelepek beszerelése itt sem valósult meg.

Mindkét szakmai egységben a tárgyi feltételrendszer folyamatos javítása érdekében, az alábbi beruházások váltak szükségessé:

- Konyhai eszközök és berendezések pótlása.
- Textíliák pótlása (törölköző, ágytakaró, paplan, pléd, függöny, szőnyeg).
- A gyermek személyes szükségleteit kiszolgáló eszközök pótlása (pl: hajvágó, hajszárító, olvasólámpa, stb.).
- Új bútorok vásárlása (ágyak, komódok, cipős és éjjeli szekrények, ruhásszekrények, kerti bútorok, stb.).

A felügyeleti szervek által végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai

A Gyámhivatal által lefolytatott 2010. évi ellenőrzést követően, a hivatal megállapításai alapján készített intézkedési tervben foglaltakat megvalósították, a feltárt hiányosságokat korrigálták.

Az ellenőrzések során megállapították, hogy „... az intézményben élő gyermekek részére az otthont nyújtó ellátás, ezen belül teljes körű ellátás biztosított, a tárgyi és elhelyezési feltételek megfelelőek, melyért az intézmény vezetőit, dolgozóit dicséret illeti.”

A jövőre vonatkozó célok, javaslatok

Elsődleges szakmai feladat a gyermekotthonban elhelyezett gyermekekre és fiatalokra vonatkozó hatályos jogszabályok szerinti gondozás, nevelés. Feladat továbbá a gyermekotthoni szakmai tevékenység színvonalának szinten tartása és annak emelése, a lakásotthonok lehetőség szerinti állagmegóvása, a 2011. gazdasági év költségvetési keretei között.

Cél a szakmai továbbképzéseken való részvétel, a költségvetésben rendelkezésre álló, kötött felhasználású, normatív támogatás adta lehetőségeken belül, továbbá a közoktatási intézményekkel (óvodák, általános iskolák, szakképző intézmények), a gyermekjóléti és családsegítő szolgálatokkal, a gyámhivatalokkal, továbbá a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálattal való eredményes együttműködés.

Civil szervezetekkel történő együttműködés, javaslat

Rendszeres kapcsolatban állnak a hajdúszoboszlói Vöröskereszttel. Az intézmény pedagógusai által létrehozott Humanitás a Sérült Gyermekekért Alapítvány rendszeresen támogatja a gyermekotthon programjait. Heti egy alkalommal, igény szerint római katolikus hitoktatáson vehetnek részt a gyermekek második éve. Ezért célul tűzték ki, hogy a baptista hitszolgálattal fenntartott kapcsolatot tovább erősítsék. A gyermekotthon fő támogatója a Hungarospa Zrt., melynek jóvoltából a neveltek évek óta térítésmentesen használhatják a gyógyfürdő strandját.

További feladat a civil szervezetekkel való kapcsolatfelvétel, annak erősítése, mely a gyermekek szabadidős eltöltését támogathatja, lehetőséget biztosítva olyan programokra, melyekre forráshiány miatt kevesebb alkalommal kerülhet sor.

6) Komádi Gyermekotthon:

Engedélyezett férőhelyszám: 160 fő
Kihasználtság: 80,63 %

Korcsoportok szerinti megoszlás, nemenként

Korosztály	Átmeneti nevelt		Tartós nevelt		Ideiglenesen elhelyezett		Utógondozói ellátott		Össz.:
	fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
0-3 év		1							1
4-6 év	1	3							4
7-10 év	7	6				1			14
11-14 év	21	16	1	1	3	2			44
15-18 év	19	14			2	2			37
Utógondozói ellátott							4	2	6
Összesen	48	40	1	1	5	5	4	2	106
Össz. lány		40		1		5		2	48
Össz. fiú	48		1		5		4		58

Tendenciák

Az elmúlt évben jelentősen csökkent a beérkező gyermekek száma, így az ideiglenes hatályú elhelyezettek és az eltérő képességű gyermekek száma is csökkenő tendenciát mutat.

A gyermekotthonban 8 db vegyes életkorú csoport működött az elmúlt évben, valamint a Nagysándor József utca 22. szám alatti Borostyán lakásotthonban, illetve a Zrínyi utca 33. szám alatti Búzavirág lakásotthonban nevelkedett 12-12 fő vegyes életkorú gyermek. A csökkenő számú beutalások miatt a gyermekotthon csoportjaiban csökkent a zsúfoltság. Az óvodás gyermekek napközben a településen működő „Kerek Egy Ég Alatt” óvodában kerültek elhelyezésre, itt végzik az iskolai előkészítésüket is.

Az általános iskolába járó tanulók száma 2010. december 31-ei állapot szerint 71 fő, ebből 34 fő lány. Az általános iskolai tanulók a Barsi Dénes Általános Iskolában végezték a tanulmányaikat, 8 fő eltérő tantervű osztályba jár. 1 fő Debrecenben a Hallássérültek Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményében kapott fejlesztést.

Középfokú tanintézménybe járók száma 24 fő, ebből 9 fő kezdte meg szeptembertől a középfokú tanulmányait. A beszámolási időszakban 9 fő fejezte be sikeresen a tanulmányait.

A lányok aránya fokozatosan növekszik. 2010. december 31-én az összlétszám kb. 55 %-a fiú és 45 %-a lány. Az újonnan rendszerbe kerültek száma 2010-re 22 főre csökkent. Míg 2009-ben 44 fő, addig 2010-ben 97 fő nevelése szűnt meg.

Általánosságban elmondható, hogy a gyermeklétszám erősen csökkenő tendenciát mutat. Ennek egyik oka, hogy a gyermekotthon kiváltása miatt létszámstopot rendelt el a fenntartó. Másik ok, hogy az utóbbi időben a gyermekek családjukba történő visszagondozása eredményesebben zajlik. 2010. évben 36 gyermek került vissza a családjába, míg az előző évben mindössze 19 fő. Ez 89%-os emelkedést mutat a tavalyi eredményekhez képest.

Az elmúlt évben a rendszerbe került gyermekek 80%-a betöltötte a 10. életévét, 20%-a 10 év alatti. Továbbra is a 9-10 év fölötti életkorú gyerekek és az utógondozói ellátottak élnek nagyobb számban az intézményben. Jelentősen csökkent az utógondozói ellátásban részesülők száma, mert többen befejezték a tanulmányaikat. A Komádi Gyermekotthon erősségének számít, hogy képes fogadni a nagyobb létszámú testvércsoportokat, így biztosítani lehet az együttes elhelyezésüket.

A 2009-es évhez képest jelentősen nőtt a szökések száma, ugyanakkor a szökött gyermekek száma csökkent. Ez azt támasztja alá, hogy általában azonos gyermekek szöknek el az intézményből, esetükben a nevelői hatás nem tud érvényesülni. A négy és több alkalommal szököttek esetében zártabb jellegű intézményi elhelyezésre lenne szükség, ahol lehetőség volna a gyerekek reszocializációjára annak érdekében, hogy sikeresen be tudják fejezni általános iskolai tanulmányaikat.

A szökések jelentős része (kb.: 25 %) nem a Komádi Gyermekotthonból történik, hanem abból a gyermekotthonból, vagy lakásotthonból, ahová a rendőrség az elfogás után beszállította a szökésben lévőket. Ebben az esetben a gyermek még az előtt távozik, mielőtt a gyermekotthon érte tudna menni. Több, állandó szökésben lévő gyermeket is gondoznak, akik a szökések alkalmával a szüleiknél, rokonaiknál tartózkodnak, vagy csavarognak. Nagy problémája a gyermekvédelmi rendszernek, hogy ezeknek a gyerekeknek veszélyeztetett a testi, lelki, értelmi vagy érzelmi fejlődése, ám nincs lehetőség olyan zártabb jellegű elhelyezési formára, amely biztosítani tudná a veszélyeztetettség megszüntetését, ha a gyermek egyébként nem speciális szükségletű.

Változások a személyi, tárgyi feltételekben

Végzettség	Szakember szükséglet (fő)	Jelenleg rendelkezésre áll	Hiányzó létszám
Igazgató	1 fő	1 fő	–
Szakmai vezető	4 fő	3 fő	1 fő
Nevelő	13 fő	11 fő	2 fő
Gyermekvédelmi asszisztens	13 fő	15 fő	- 2 fő
Gyermekfelügyelő	39 fő	12 fő	27 fő
Család és utógondozó	4 fő	3 fő	1 fő
Pszichológus	4 fő	1,4 fő	2,6 fő
Gyermekvédelmi ügyintéző	3 fő	1 fő	2 fő
Növendékügyi előadó	1 fő	–	1 fő
Fejlesztő pedagógus	4 fő	2 fő	2 fő

A táblázatból úgy tűnik, hogy a gyermekvédelmi asszisztens munkakört tekintve létszámfelesleggel rendelkeznek, ám az asszisztensek ugyanazokat a feladatokat látják el, mint a gyermekfelügyelők. Több munkakör tekintetében is hiány tapasztalható, a legégetőbb mégis a gyermekfelügyelők hiánya.

A lakásotthonok szakemberszükségletét a gyermekotthon szakmai létszámából elégítették ki. Mivel a két lakásotthonba már a jogszabályban előírt feltételeknek megfelelő számban helyezték ki a dolgozókat, ezért a gyermekotthonban egyre nehezebb feladatot jelent a megfogyatkozott szakmai létszám megfelelő beosztása. A kialakult helyzetet némileg enyhítette az alacsony gyermeklétszám.

A dolgozók az elmúlt évben is eleget tettek a továbbképzési kötelezettségnek, tanfolyamon és több tréningen is részt vettek.

A két lakásotthon bővítette szolgáltatásainak körét, melynek köszönhetően az itt elhelyezett 24 gyermek már magasabb színvonalú ellátásban részesül. Az elhelyezési feltételek, a modern épület, bútorzat és a berendezési tárgyak színvonala jóval nagyobb komfortot jelent a lakásotthonban élő gyerekek számára.

A gyermekotthon berendezési tárgyainak, bútorzatának és a régi épület teljes infrastruktúrájának is felújításra volna szüksége.

Ebben az évben mindenhol megtörtént a tisztasági meszelés. A tönkrement ablakpárkányokat kicserélték, és néhány bútor felújítása is megtörtént. Nagyobb felújítási munkálatokat végeztek a kazánokon, közel 1,9 millió Ft értékben.

A számítógépekhez digitális fényképezőgépet, videokamerát és nagyon sok fejlesztő játékot kaptak, az AVP Hungary Egyesülettel együttműködve egy pályázat során.

Az egy napra előírt étkezési normatíva 450 Ft+ÁFA/fő volt.

Gyermekruhára 36 000 Ft-ot tudtak gyermekenként biztosítani egész évre.

A személyi feltételek megfelelőek voltak a 2010-es év feladatainak megvalósításához, bár több dolgozó is tartós táppénzen volt (több hónapon keresztül), amely nagyon megnehezítette a mindennapi feladatellátás megszervezését, valamint a szabadságok kiadását.

Pályázati tevékenység 2010-ben:

- Raiffeisen Bank programja: 884 400 Ft élelmiszeradományt nyertek az ellátás kiegészítéseként.
- Szociális és Munkaügyi Minisztérium, Magyarországi Cigányokért Közalapítvány: 250 000 Ft ösztöndíjat biztosított 13 fő roma gyermek részére.

A felügyeleti szervek által végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai

Az ellenőrzés folyamán elsősorban az utógondozói ellátottakkal kötött megállapodások pontosítására, a panaszjog gyakorlásával kapcsolatos, házirendben foglalt meghatározások pontosítására hívták fel a figyelmet. Továbbra is törekedni kell arra, hogy minden szakmai egységben csökkenjen az engedély nélküli eltávozások száma. Szükséges még pótolni, hogy minden gyermek rendelkezzen saját fényképalbummal.

Összességében az ellenőrzés megállapította, hogy a gyermekotthonban a személyi és tárgyi feltételekhez képest megfelelően jó színvonalú szakmai munka folyik. Megemlíti, hogy a két lakásotthonban az elhelyezési körülmények a személyi és tárgyi feltételek kiemelkedően jók. A gyermekotthonban dolgozók munkáját dicséri, hogy a kiváltképpen gyermekotthonban nehezebb teljesíteni az elvárt szakmai feladatokat. A jelentés kiemeli az intézmény mielőbbi átszervezésének fontosságát.

A jövőre vonatkozó célok, javaslatok

A legfontosabb célkitűzés továbbra is az intézmény kiváltásának folytatására való felkészülés, illetve annak teljes megtörténteig a megfelelő szintű szakmai munka biztosítása. A 2008-as évben a kiváltás megkezdődött. A két új lakásotthon hatékonyan működik.

A vezetés és a dolgozók felkészültek a kiváltás folytatására, a gyermekek és a dolgozók felkészítésére az új körülmények elfogadásához. A teljes átalakításig megpróbálják felkutatni azokat a pályázati lehetőségeket, amelyek elősegítik a gyermekotthon műszaki állapotának megőrzését, és amelyekkel javíthatják a személyi és tárgyi feltételeket.

A civil szervezetekkel való együttműködés, javaslat

A gyermekotthon szakmai vezetése gondot fordít a civil szervezetekkel történő kapcsolatok ápolására és bővítésére. A következő szervezetekkel működnek együtt:

- FICE - Nevelőotthonok Nemzetközi Szervezete – főként a Würth Alapítvánnyal közösen szervezett nyári táborain vesznek részt. Szükség esetén szakmai anyagokkal, pályázati lehetőségek közvetítésével is a rendelkezésre állnak. Különböző szakmai konferenciákat, szakmai napokat szerveznek.
- LOSZE – Lakásotthonok Országos Szakmai Egyesülete a gyermekekért, szakmai továbbképzéseket, konferenciákat szerveznek.
- A DIAEGO vállalat dolgozói jóvoltából az ünnepek alatt kb. 330 000 Ft értékben tölthettek el a gyermekek Hajdúszoboszlón az élményfürdőben egy napot, valamint mindenki személyenként részesült ajándékban karácsonyra.
- Jövődért Alapítvány hagyományosan karácsonyi ünnepséget szervezett a megyében élő állami gondoskodásban élő gyerekek részére.
- A Baptista Szeretetszolgálat cipődoboz akciója keretében karácsonyi ajándékokat kaptak az intézményben nevelkedő gyermekek.
- Az AVP Hungary Közhasznú Egyesület pályázatának eredményeképpen a gyermekek 800 óra egyéni fejlesztésben, egyéni terápiában, csoportos tréningeken, pszichodráma foglalkozásokon vehettek részt.
- Az egyetlen külföldi kapcsolat a hollandiai Putten Református Egyházközséggel kialakított együttműködés, mely szervezet a legrégebbi támogatója az intézménynek. Ők évről évre rendszeresen adományokkal és gyakorlati munkával támogatják a gyermekotthont.

7) Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat

Férőhelyszám:	911 fő
Elhelyezettek száma:	785 fő
Nevelőszülők száma:	284 fő
Kihasználtság:	86,16%

Korcsoportok szerinti megoszlás, nemenként

	Korcsoportok		Befogadó		összesen	ebből lány
	mind	ebből lány	mind	ebből lány		
0-1	78	43			78	43
1-3	88	43			88	43
3-6	177	77			177	77
6-10	317	157	1		317	157
10-16	503	239	9	2	512	241
16-18	237	119			237	119
összesen:	1401	651	9	2	1409	680
utógond. ell.	191	92			193	84
mindösszesen:	1592	743	9	2	1602	764

Tendenciák

A 2009. évi 1550 fő átlaglétszámhoz képest 1606 főre emelkedett 2010. december 31-ig a Hajdú-Bihar megyei gyermekvédelmi rendszerben nevelkedő gyermekek száma. Az emelkedés különösen érintette a nevelőszülői hálózatot, ahol a 2009. évi 738 fő átlag ellátotti létszám 783 főre nőtt. Ez rendszerszinten 3,61 %-os, a nevelőszülői hálózat szintjén pedig 6,09 %-os emelkedést jelent.

Az intézményt nem érte váratlanul a létszámemelkedés, a rászoruló gyermekek nem maradtak ellátatlanul, a beáramló gyermekek nagy részét szükségletüknek megfelelően tudták elhelyezni.

A 2010. évben is folyamatosan zajlott a nevelőszülői hálózatba való toborzás, nevelőszülői szakemberek bevonása a feladatellátásba. Folyamatosan szervezték a képzéseket, illetve a FIKSZ tréninget (a nevelőszülői feladatellátásra felkészítő tanfolyam).

A hálózatfejlesztést nem csupán a mennyiségi igények kielégítésére, a növekvő gyermekelhelyezésre való tekintettel kellett megoldani, hanem a minőségi nevelői munka biztosítása is lényeges szempont volt. A hálózatra általánosan jellemző, hogy tagjainak jó része már igen régóta dolgozik nevelőszülőként, több tízéves munka után egyre többen válnak inaktívvá, nyugdíjba vonulnak, illetve betegségek, sajnálatos halálesetek miatt estek ki. A kieső nevelőszülők helyettesítését és pótlását folyamatos képzésekkel, valamint az ezt irányozó fejlesztéssel valósították meg.

Megyénkben az elmúlt évben több kis egyház is megjelent nevelőszülői feladatok ellátásának szándékával, egyes szervezetek kampányjellegű háttérmunkával próbálták a működő nevelőszülők egy részét átszerződtetni magukhoz. Ezek a törekvések sajnálatos módon hiteltelen információk közvetítésével is együtt jártak, ami érezhető bizonytalanságot okozott a nevelőszülők körében. A szolgálat ezért tájékoztató fórumokon, továbbá nevelőszülői találkozókön biztosította a nevelőszülőket arról, hogy továbbra is a megyei önkormányzat által fenntartott rendszerben kívánják őket alkalmazni.

Szakmai létszámok

A 2010-es év feladatait 102 fővel kezdték ellátni, mely létszám év közben 101 főre csökkent. Az előző évhez viszonyítva sokkal kevesebb volt a személyi változás.

Egyes területeken átszervezték a feladatokat, melyek hatékonyabbá tették az ellenőrzést.

A szakmai létszám megfelel a Rendeletben meghatározott létszámminimumnak, azonban a nevelőszülői hálózat további bővítéséhez a szakemberek létszámának emelésével is tervezni kell.

2010-ben 6-an teljesítették képzési kötelezettségüket. Közülük ketten hivatásos nevelőszülő kollégák, négyen pedig közalkalmazott munkatársak. Egy munkatárs befejezte felsőfokú tanulmányait.

Számos szakember jutott el az év folyamán különböző tréningre, konferenciára, tanfolyamra, szakmai műhelymunkára, szupervízióra, illetve fórumra.

A nevelőszülők Kontraszt kiállításon, és a hozzá kapcsolódó előadásokon vettek részt a kötelező 6 órás továbbképzés keretén belül.

45 fő örökbe fogadni szándékozó szülő végezett 4 örökbefogadási tanfolyamukon.

59 fő végzett összesen 4 FIKSZ tanfolyamon. Ebből egy csoport a Debrecen Megyei Jogú Város által fenntartott nevelőszülői hálózata számára nyert képesítést.

Változások a személyi, tárgyi feltételekben

A szakszolgálati, nevelőszülői hálózat működtetői feladata helyszínül a Vármegyeháza u. 9. szám alatti mintegy 1200 nm-es ingatlan szolgál. Elmondható, hogy az ingatlan általános állapota a használat és idő múlása következtében romlik. A 2010. évben kisebb felújításokra, karbantartási munkálatokra nyílt lehetőség.

A régi fa nyílászárók szigetelése megtörtént, ennek megfelelően javult az épület hő megtartó képessége. Ezt fokozta, hogy a fűtésrendszer csapjait – ahol az szükséges volt – megjavították, a lépcsőház ablakait és bejárati ajtót műanyag jól szigetelő nyílászárókra cseréltették ki.

Az épület tetőzetén kicserélték a hibás palaelemeket, ezáltal megszűntek a beázások, az ereszcsonna az épület teljes kerületén felújításra került. Mintegy 800 nm-en tisztasági festés történt az épületben.

2010-ben szolgáltató váltással egy takarékosabb és korszerűbb telefon alközpontot üzemeltettek.

Megoldásra került a számítógépes rendszer karbantartása és rendszergazdai felügyelete, hároméves vírusvédelmi szerződést kötöttek, amely következtében nagyobb biztonságban kezelhetők az adatok. Nyomtatáshoz és fénymásoláshoz egy kedvezőbb feltételeket és korszerűbb eszközöket biztosító bérleti szerződést kötöttek.

A megyei levéltárral felvették a kapcsolatot, általuk már „leselejtezett”, de még el nem szállított iratok ügyében. Saválló dobozokat bocsátottak rendelkezésre, melyekbe – egy megadott lista alapján – elhelyezték a még nálunk lévő történelmi iratokat. A dobozok elszállítása folyamatban van. Ennek megfelelően növelték a teret az irattározás számára, továbbá tervezik az elmúlt évtizedek alatt felgyűlt iratok szakszerű selejteztetését is.

Az elmúlt évben tovább bővültek a kapcsolattartás lehetőségei, az épületben berendeztek egy újabb kapcsolattartó szobát mely gyermekváró és esetmegbeszélő funkciót is betölt. Két további kapcsolattartó helyiség Berettyóújfaluban és Hajdúböszörményben az ott lévő megyei fenntartású gyermekotthonokban is pályázat útján került berendezésre, együttműködve a fenntartóval és az intézményekkel, ezek a nevelőszülői hálózat tagjai számára is használhatóak.

Probléma az irodai bútorok amortizációja, melyeket kismértékben pótolnak, a jövőben erre is pályázati vagy egyéb forrást kell találni.

A megnövekedett esetszámok miatt a gépkocsi használat igénye is arányosan jelentkezik, a GAFI által működtetett flottából napi szinten általában két kocsi áll rendelkezésre, de előfordul, hogy csak kulcsos formában, saját használatban, sofőr nélkül tudják ezt biztosítani.

A felügyeleti szervek által végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai

2010-ben a Gyámhivatal a Hajdúböszörmény, Hajdúhadház és Téglás területen élő nevelőszülők vizsgálatát és az intézmény szakmai munkájának ellenőrzését végezte el.

Összegző véleményében megállapította, hogy az intézményben végzett szerteágazó tevékenység jól megszervezett, ellátatlan feladat nincs. Az év során a Megyei Főügyészség törvényességi vizsgálatot végzett, amely szintén pozitív eredménnyel zárult.

Az intézmény a fenntartó gazdálkodással, működéssel összefüggő utóellenőrzése során feltárt hiányosságokat javította. Sem a fenntartó belső ellenőrzése, sem a GAFI által megbízott ellenőrző szervezet nem tárt fel lényeges működési, vagy gazdálkodási hiányosságot.

A 2010. évi ellenőrzések folyamatában jónak minősítették az intézmény szakmai munkáját.

Jövőre vonatkozó célok, javaslatok

A szakmai munka során a jövőben is a legnagyobb felkészülést a beáramló gyermekek számának esetleges emelkedése igényli. A nevelőszülői hálózatban folyamatosan biztosítani kell az új nevelőszülők kiképzését, nemcsak a beáramlás emelkedéséhez kell igazodni, hanem a rendszerből természetes úton távozó, fogyó nevelőszülőket, illetve férőhelyeket is pótolni kell azzal a céllal, hogy ez minőségi, színvonalbeli emelkedést is eredményezzen. A hálózatban a szakmai kontrollt a gyermekek érdekében továbbra is következetesen fenn kell tartani, külön figyelmet fordítva a nevelőszülők megsegítését célzó hatékony tanácsadásra is. A jövőben is fontos az intézmény számára a nevelőcsaládok nevelői kompetenciáinak, valamint egészséges környezetének megóvása, fokozott segítése.

A jövőben szükséges lenne megyei rendszerszinten is egy-egy speciálisan jelentkező probléma, ellátási igény módszertani kidolgozására, arra való közös megoldáskeresésére. Így nagyobb figyelmet igényelne a leányok egyre növekvő számából, valamint a 12 év alatti gyermekek elhelyezéséből eredő speciális nevelési szükséglet kielégítése.

Problémaként jelentkezik a nagyszámú testvérsorok együttes elhelyezése. Erre a célirányos nevelőszülői toborzás-kiképzés jelenthet megoldást, illetve esetenként nevelőszülői lakásotthonok létesítése is gazdaságosabb alternatíva lehet.

Civil szervezetekkel való együttműködés, javaslat

- Civil kapcsolatrendszerük alapját a Jövődért Alapítvány képezi. Az idén 20 éves alapítvány folyamatosan segítette az elmúlt év szakmai tevékenységét, rendezvényeket, alternatív pedagógiai programokat szervezett.
- A Bihari Állami Gondozottak Egyesülete számára 2010-ben is biztosították a működésükhöz a szükséges irodahelyiséget. Az egyesület legfőképpen adományszervezéssel járul hozzá a rendezvényekhez, illetve már önálló rendezvényükkel (SzínTér) a neveltek számára biztosít új élményeket.
- A Baptista Szeretetszolgálat továbbra is a karácsonyi ünnepkörben támogatja a gyermekeket, a Református Szeretetszolgálat ruhaadományokat biztosított a hálózatban nevelkedő gyermekek részére.
- Az egyetemi lelkészség ökumenikus kezdeményezése, továbbképzési helyszín biztosításával, mikulás ünnepség megszervezésével segítette a hálózatot.
- A Timóteus Társaság a „Fiatalok az Élet Küszöbén” c. program kapcsán váltak együttműködő partnerekké.

- Jó kapcsolatot ápolnak a debreceni önkéntes szervezetekkel, akik különféle rendezvényekre biztosítanak lelkes önkéntes segítőköt.
- Új civil kapcsolat alakult ki az elmúlt évben a debreceni DAKKLE Hagyományörző Történelmi Egyesülettel, illetve a drogpreevencióval foglalkozó Szeretlen Egyesülettel.
- A már évek óta jó kapcsolatukat továbbra is ápolják a megyében működő Hajdú-Bihar Megyei Nevelőszülőkért, Gyermekéért Egyesülettel.
- Határon túli magyar gyermekvédelmi, gyermekügyekkel foglalkozó szervezetekkel állnak kapcsolatban: székelyhídi táncsoport, Ferences rendi szerzetesek – Bőjte Csaba által alapított szervezet, nagyváradi társintézmény.
- A versenyszférával való társadalmi kapcsolataikat a HSA Kft. humán erőforrás szervezéssel foglalkozó iroda segíti.

Rendezvények

A szakszolgálat rendezte meg 2010. II. negyedévben a Gyermekvédelmi Szakszolgáltatók Szakmai Egyesületének találkozóját, melyre az ország 19 megyéjéből érkeztek a szakszolgálatok képviselői.

300 fővel vettek részt a Koppány Kalandparkban szervezett megyei gyermeknapon.

Megrendezésre került december 20-án az intézmény Karácsonyi ünnepe is, mintegy 500 gyermek részvételével a debreceni Lovardában.

A Juniálist a nevelőcsaládok és az intézmény dolgozói számára immár nyolcadik alkalommal 2010. július 2-án szervezték meg a Víg-Kend Major területén.

A püspökladányi nevelőszülők népes tábora és a segítő munkatársak a helyi Művelődési Központ területén pályázati támogatásból valósítottak meg szabadtéri közösségi rendezvényt a gyermekeknek, családoknak.

Boldogkőváralján folyamatosan szerveztek nyári táborokat a nevelőcsaládok számára.

Nemzetközi pályázati program keretében a fiatalok és kísérőik két alkalommal vettek részt nemzetközi programon Romániában a Jövődért Alapítvány szervezésében.

7.1) A Hajdú-Bihar Megyei Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság munkája

A bizottságban 16 fő látja el feladatait, 4 fő külső szakember megbízással, 1 fő határozott idejű kinevezéssel működik, 14 fő főállású munkatárs végzi tevékenységét. 3 fő tanulmányokat folytat, 3 fő további képzéseken vett részt.

Vizsgálati adatok

Az elvégzett vizsgálatok száma: 1282, ebből

- | | |
|--------------------------|-----|
| ▪ esetfelmérő vizsgálat: | 457 |
| ▪ pszichológiai: | 404 |
| ▪ gyermekorvosi: | 348 |
| ▪ gyermekpszichiátriai: | 29 |
| ▪ gyógypedagógiai: | 44 |

A szakvéleményekkel kapcsolatos adatok, jellemzők

Csak esetfeltárást követően (egyéb szakvizsgálatok elvégzése nélkül) adott javaslatok, észrevételek száma: 51 (ebből 11 esetben „Záradék” készült a korábbi szakvéleményhez).

Elkészített szakvélemények száma: 406 (további 54 főről un. szükséglet megállapító szakvélemény is készült) ebből:

- | | |
|---|-----------|
| ▪ ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermek esetében: | 309 |
| ▪ átmeneti nevelésbe vételi eljárás esetében: | 41 |
| ▪ egyéb eljárás miatt elkészített szakvélemények száma: | 56, ebből |
| ▪ speciális szükséglet megállapítása: | 19 |

- speciális szükséglet éves kontrollvizsgálata: 15
- gondozási hely megváltoztatása: 22

A bizottság 45 fő vizsgálata során 31 esetben állapította meg a speciális ellátási igényt, valamint kontroll vizsgálatok során, annak megszűnését 4 esetben. Előbbiből javaslatok születtek:

- minisztériumi gyermekotthonba: 9
- megyei speciális gyermekotthonba: 18
- gyermekotthonba: 1 (nincs számára megfelelő gondozási hely)
- drogfüggők speciális gyermekotthona (Baranya megye): 1
- Szt. hatálya alá eső otthonba: 1
- lakásotthonba: 1 (rövidesen nagykorú lesz)

Év végi helyzetkép a megyében

2010. december 31-én szakellátásban részesülő speciális ellátási igényű gyermekek, illetve fiatalok száma a megyében összesen 46 fő (29 fiú és 17 lány).

I. Vezető tünetek fiúk (29 fő) esetében (csak a „főtünet”):

- Súlyos pszichés tünet összesen: 13 esetben, ebből:
 - személyiségfejlődési zavar: 10 esetben,
 - súlyos pszichotikus tünet: 0 esetben,
 - súlyos neurotikus tünet: 1 esetben,
 - pszichiátriai vezető tünet: 2 esetben,
- Súlyos disszociális tünet összesen: 15 esetben, ebből:
 - súlyos beilleszkedési zavar: 1 esetben,
 - antiszociális magatartás: 4 esetben,
 - gyermekkorú elkövető: 10 esetben,
- Pszichoaktív szer használata összesen: 1 esetben (droghasználat),
- Kettő vagy annál több tünet (súlyos pszichés –és súlyos disszociális tünet és pszichoaktív szer használata) együttes fennállása is diagnosztizálható volt: 26 esetben,
- Pszichiátriai tünet (akár vezető tünet, akár járulékos) is fennáll: 23 esetben,
- Drogabúzus megléte (akár vezető tünet, akár járulékos) is fennáll: 9 esetben.

A speciális ellátási igényű fiúk (29 fő) az alábbi ellátási formákban részesülnek:

- minisztériumi működtetésű speciális gyermekotthonban: 1 fő
- megyén belüli speciális gyermekotthonban: 20 fő
- gyermekotthonban: 1 fő
- különleges gyermekotthonban: 0 fő
- lakásotthonban: 1 fő
- átmeneti (befogadó) otthonban: 2 fő
- Szt. hatálya alá tartozó ápoló- gondozó otthonban: 1 fő
- javítóintézetben: 3 fő

II. Vezető tünetek lányok (17 fő) esetében (csak a „főtünet”):

- Súlyos pszichés tünet összesen: 6 esetben (valamennyi személyiségfejlődési zavar)
- Súlyos disszociális tünet összesen: 9 esetben, ebből:
 - súlyos beilleszkedési zavar: 3 esetben,
 - antiszociális magatartás: 2 esetben,
 - gyermekkorú elkövető: 4 esetben,

- Pszichoaktív szer használata összesen: 2 esetben (droghasználat),
- Kettő vagy annál több tünet (súlyos pszichés –és súlyos disszociális tünet és pszichoaktív szer használata) együttes fennállása is diagnosztizálható volt: 14 esetben,
- Pszichiátriai tünet (akár vezető tünet, akár járulékos) is fennáll: 9 esetben,
- Drogabúzus megléte (akár vezető tünet, akár járulékos) is fennáll: 5 esetben.

A speciális ellátási igényű lányok (17 fő) az alábbi ellátási formákban részesülnek:

- minisztériumi működtetésű speciális gyermekotthonban: 6 fő
- lakásotthonban: 7 fő (3 fő OGYSZB-hez felterjesztve, 2 fő nagykorú lesz, 2 fő várólistás)
- anyásotthonban: 1 fő
- gyermekotthonban: 1 fő (felterjesztve)
- nevelőszülőnél: 0 fő
- befogadó otthon: 1 fő (felterjesztve)
- javítóintézet: 1 fő

A különleges ellátási igény fennállásának okai és a javasolt gondozási formák

- életkora miatt: 84 fő, ebből:
 - gyermekotthonba: 0 fő
 - különleges gyermekotthonba: 8 fő
 - nevelőszülőhöz: 68 fő
 - gondozásba helyezés örökbefogadó szülőhöz: 2 fő
 - vissza a családba: 1 fő
 - lakás(anyás) otthonba: 3 fő
 - lakásotthonba: 2 fő
- életkora és értelmi képessége miatt: 1 fő (Szt. hatálya alá eső otthonba)
- életkora és tartós betegsége miatt: 14 fő
 - gyermekotthonba: 0 fő
 - különleges gyermekotthonba: 1 fő
 - nevelőszülőhöz: 12 fő
 - lakás(anyás) otthonba: 1 fő
- életkora és organikus okra visszavezethető sajátos nevelési igény: 1 fő (nevelőszülőhöz)
- életkora, értelmi képessége és tartós betegsége miatt: 3 fő (Szt. hatálya alá eső otthonba)
- értelmi képessége következtében: 39 fő
 - gyermekotthonba: 1 fő
 - lakásotthonba: 12 fő
 - különleges gyermekotthonba: 8 fő
 - nevelőszülőhöz: 17 fő
 - vissza a családba: 1 fő
- tartós betegsége végett: 21 fő
 - gyermekotthonba: 1 fő
 - lakásotthonba: 2 fő
 - különleges gyermekotthonba: 3 fő
 - nevelőszülőhöz: 13 fő
 - vissza a családba: 2 fő
- értelmi képessége és tartós betegsége miatt: 9 fő

- Szt. hatálya alá eső otthonba: 1 fő
- lakásotthonba: 3 fő
- különleges gyermekotthonba: 1 fő
- nevelőszülőhöz: 3 fő
- vissza a családba: 1 fő
- organikus okra visszavezethető sajátos nevelési igény: 8 fő
 - gyermekotthonba: 1 fő
 - nevelőszülőhöz: 5 fő
 - különleges gyermekotthon: 2 fő
- organikus okra visszavezethető sajátos nevelési igény és tartós betegség: 6 fő (valamennyi nevelőszülőhöz)
- organikus okra visszavezethető sajátos nevelési igény, tartós betegség és életkor: 2 fő
 - különleges gyermekotthonba: 1 fő
 - Szt. hatálya alá eső otthonba: 1 fő

A gyermekbántalmazással, illetve bűncselekmények elkövetésében érintett gyermekkel és fiatalokkal kapcsolatos adatok a Hajdú-Bihar Megyei Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság 2010-ben készített szakvéleményei alapján (406 fő):

Gyermekbántalmazással érintett gyermekek száma: 226 fő

- fiú: 114 fő
- lány: 112 fő

I/a. A bántalmazás formája:

- súlyos elhanyagolás: 194 fő
- fizikai abúzus: 37 fő
- érzelmi abúzus: 60 fő
- szexuális abúzus: 4 fő

I/b. Kapcsolat jellege a gyermekjóléti szolgálattal:

- nem volt kapcsolat: 35 fő
- alapellátás: 48 fő
- védelembe vétel: 143 fő
- a Bizottság kapott hivatalos jelzést az abúzusról a vizsgálatok előtt: 211 fő
- nem kaptunk jelzést, a vizsgálatok során tártuk fel a korábbi abúzust: 15 fő

I/c. Intézkedések történtek-e:

- rendőrségi feljelentés: 23 fő
- pszichológiai kezelés: 4 fő
- pszichiátriai kezelés: 0 fő
- egyéb, éspedig: 5 fő- ebből orvosi vizsgálat: 1 fő, pszichológiai vizsgálat: 0 fő, kórházi kezelés 0 fő, iü-i pszich. szakértői vizsgálat: 0 fő, tanácsadás: 2 fő, családterápia: 0 fő, perindítás a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránt: 2 fő

Vizsgálatok előtti időszakban bűncselekményt elkövetett fiatalok száma: 15 fő

- fiú: 14 fő
- lány: 1 fő

II/a. Kapcsolat jellege a gyermekjóléti szolgálattal:

- nem volt kapcsolat: 3 fő
- alapellátás: 7 fő
- védelembe vétel: 5 fő

II/b. Pártfogói felügyelet volt-e?

- igen:	1 fő
- nem:	7 fő
- folyamatban:	7 fő

2010 évben is történtek kisebb változások a bizottsági tagok személyét illetően. 2 fő új munkatárs kezdte meg pszichológus és szociális munkás tevékenységét.

Munkájukra igen nagy szükség volt, mert jelentősen megnövekedtek a feladatok, soha ilyen magas vizsgálati számok még nem fordultak elő a bizottság megalakulása óta eltelt 8 év alatt. A vizsgálatok száma 270 darabbal, az elkészített szakvélemények száma 100 darabbal haladta meg az elmúlt évi adatokat.

7.2) Elhelyezési Osztály

2010-ben személyi változások nem történtek osztályon, továbbra is 10 fő a létszám. A Rendeletben foglaltak szerinti szakmai létszámmal látják el feladataikat.

Az osztály dolgozói többirányú képzésen vettek részt.

2010-ben is fogadtak a „Jövődért Alapítvány” segítségével egy közhasznú foglalkoztatottat, aki több területen is segítette az irattározást.

Továbbra is működtetik a 24 órás diszpécierszolgálatot (mobiltelefonon). Munkaidőben az intézmény telefonszámain is kérhetnek tájékoztatást a beutaló szervek az ideiglenes beutaláshoz szükséges üres férőhelyek számáról. Egyre több súlyos mentális problémával küzdő gyermek beutalását kezdeményezik, illetve a nagyszámú testvérsorok családból történő kiemelését. Az ő számukra nehezített a megfelelő gondozási hely kiválasztása.

2010-ben az elhelyezési értekezletek száma: 277 volt.

Törekedni kell arra, hogy az értekezletek megkezdése előtti időn belül a speciális-gyámi gondozói tanácsadó számára elérhetőek legyenek a gyerekügyekkel kapcsolatos dokumentumok.

285 gyermek esetében került sor gondozási hely meghatározására, 92 gyermek esetében gondozási hely megváltoztatására. Nevelésbe vétel megszüntetésére 25 gyermek esetében született javaslat.

Egyéb okok miatt megtartott elhelyezési értekezletek:

- kapcsolattartás szabályozás miatt 7 esetben,
- nevelésbe vételi eljárás megszüntetés okán 10 gyermek esetében,
- átmeneti nevelés fenntartása miatt 23 gyermek esetében,
- gondozási hely változtatást nem javasolták 29 gyermek esetében.

A szakellátásban 2010. december 31-i dátummal bezárólag 1409 kiskorú vett részt, ebből:

- ideiglenes hatállyal elhelyezett: 109 fő
- átmeneti nevelt: 1248 fő
- tartós nevelt: 52 fő
- nevelőszülőnél: 746 fő
- gyermekotthonban: 631 fő
- egészségügyi intézményben: 34 fő
- utógondozói ellátott 184 fő, ebből:

▪ nevelőszülőnél:	94 fő
▪ gyermekotthonban:	90 fő
▪ albérletben:	0 fő

2010. december 31. napján 1604 fő nevelkedett a szakellátásban.

Pszichológiai feladatok

A pszichológus fő feladata az örökbe adható gyermekek vizsgálata, felkészítése az örökbefogadásra, illetve a bemutatásokon, az örökbe adási folyamatban való részvétele. A pszichológus továbbra is részt vesz a nevelőszülők felülvizsgálataiban is. A 2010-es évben közel 300 vizsgálata volt, külső szakértőként is közreműködött. Esetszáma nem felelt meg a hatályos jogszabályoknak.

Örökbefogadás

2010-ben 47 új kérelem érkezett a szakszolgálathoz. Gyámhivatali megkeresés 6 esetben érkezett nyílt örökbefogadási ügyben.

Örökbefogadásra való felkészítő tanfolyamon 45 fő vett részt.

Jelenleg 104 fő rendelkezik (48 házaspár, 8 egyedülálló) alkalmassági határozattal. 28 fő esetében folyamatban lévő alkalmassági megállapítás van.

Az örökbe adható gyermekek száma 2010-ben: 172 fő, ebből:

- tartós nevelt: 51 fő
- örökbe fogadhatóvá nyilvánított: 121 fő

Sikeresen lezárult örökbefogadások száma: 26 gyermek esetében, ebből:

Hajdú-Bihar megyében örökbefogadás: 13 gyermek esetében.

Más megyébe került örökbefogadásra: 2 gyermek.

Külföldre történő örökbeadás: 8 gyermek.

Az összes örökbefogadások közül nevelőszülőktől történt az örökbefogadás 18 esetben.

Gyermek kihelyezése közvetlenül örökbefogadókhoz a kórházból 2 esetben történt, az örökbefogadás e módját tervezik minél több örökbefogadásra váró számára elérhetővé tenni. Ebben a kórházak, a gyámhivatalok és a gyermekvédelmi rendszer résztvevőinek szoros együttműködésére van szükség.

A nyilvántartások vezetése a rendeletben meghatározottak szerint történik. Jelentési kötelezettségeiket határidőre teljesítik.

7.3) Nevelőszülői Hálózat

Létszámadatok

- Munkakör szerinti megoszlásban (aktív munkavégzők):
 - 1 fő hálózatvezető, igazgatóhelyettes, szakmai egységvezető, nevelőszülő tanácsadó
 - 2 fő szakmai egységvezető (2 nevelőszülő tanácsadó)
 - 1 fő család- és utógondozó
 - 2 fő pszichológus
 - 1 fő gyógypedagógus
 - 1 fő gyermekvédelmi ügyintéző
 - 17 fő nevelőszülő tanácsadó
- Összesen: 31 fő
- Szakvizsgázott szakdolgozók száma: 12 fő

Nevelőszülők számának alakulása (fő)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hivatásos nevelőszülők	21	27	27	27	27	27	24	27	26	22
Hagyományos nevelőszülők	194	205	226	235	240	217	223	234	242	262
Összesen	215	232	253	262	267	244	247	261	268	284

A nevelőszülői hálózatban elhelyezett gyermekekre és fiatalokra vonatkozó adatok (fő)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hivatásos nevelőszülőnél	94	120	124	136	144	139	141	148	39	138
Hagyományos nevelőszülőnél	380	413	481	513	537	558	574	574	620	647
Összesen	474	533	605	649	681	697	715	722	759	785

Korcsoportok szerinti megoszlás, nemenként

Korosztály	Átmeneti nevelt		Tartós nevelt		Ideiglenesen elhelyezett		Utógondozói ellátott		Össz.:
	fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
0-3 év	54	52	2	1	3	7			119
4-6 év	62	56	4		5	1			128
7-10 év	86	85		3	4	5			183
11-14 év	106	114	3	11		4			238
15-18 év	11	10	1	1					23
Utógondozói ellátott							51	43	94
Összesen	319	317	10	16	12	17	51	43	785
Összesből lány		317		16		17		43	393
Összesből fiú	319		10		12		51		392

A szakszolgálat feladata többek között a nevelőszülői hálózat szervezése és működtetése. Alapelv, hogy minden gyermeknek joga van családban nevelkedni, s ha ez a saját családjában nem lehetséges, akkor a számára hiányzó szülői gondoskodást más szükségleteihez igazodó, családot pótló ellátás formájában biztosítsák. A nevelőszülő család biztosíthatja leginkább azt a közösségi formát a gyerekek részére, amely a család által képviselt legfontosabb értékek átadására képes.

Fontos törekvés a nevelőszülői hálózat működtetésénél és szervezésénél az, hogy a teljes körű ellátással szemben támasztott elvárások teljesüljenek, továbbá az ellátást a gyermekek számára megfelelő hatékonysággal és minőségben biztosítsák.

A gyermek nemcsak a szülők és a gyermekvédelemmel foglalkozó személyek és szervek, hanem az egész társadalom által is védendő értéket képvisel, akinek érdekében az egészséges testi, lelki, erkölcsi fejlődését veszélyeztető legcsekélyebb gyanú esetén is meg kell tenni a szükséges intézkedéseket.

A 251/2002 (XII. 18.) Korm. rendelet alapján nagy gondossággal végzik a nevelőszülők szakmai alkalmassági felülvizsgálatát. A szakmai alapelvek figyelembe vételével a nevelőszülős családokban felmerülő bántalmazás gyanújának körültekintő kivizsgálására szabályzatban rendelkeztek. A nevelőszülők folyamatos képzésével, továbbképzésével, számukra biztosított tanácsadással segítik a gyermekek biztonságos, szakszerű és az érdekeiket szolgáló nevelésüket.

A gyermekvédelmi szakellátás évenkénti átlag létszámadatai (fő)

	2008	2009	2010
HBMÖ Nevelőszülői Hálózat	722	738	787
Tétetlen Önkormányzat Nevelőszülői Hálózat	14	12	13
Református Egyház Nevelőszülői Hálózat 2009. 08-tól	0	3	23
DMJV nevelőszülői hálózat 2010. 09-től	0	0	3
HBMÖ lakásotthonai, gyermekotthonai	591	599	575
DMJV Lakásotthonai, Gyermekotthona	156	152	158
Egyéb (Eü gyerm.otth., Jav. Int. Szoc. Int.)	43	45	48
Össz. létszám:	1517	1551	1606

FIKSZ képzések

Év	Időszak	Részvevők/fő/család	Férőhelyek
2008	2008. 11. 07. – 2009. 02. 20.	13 fő, 7 család	15
2009	2009. 02. 23. – 2009. 06. 11.	15 fő, 8 család (1 fő más megyéből)	14
	2009. 07. 02. – 2009. 10. 11.	15 fő, 9 család	20
	2009. 10. 29. – 2010. 03.	12 fő, 8 család (2 fő más hálózatból)	13
2010	03. - 05. hónap	14 fő, 8 család	15
	07. - 10. hónap	14 fő, 8 család	14
	12. 17-től folyamatban	14 fő, 8 család	0

A nevelőszülői feladatok vállalására jelentkező és arra alkalmas családok felkészítésével kapcsolatban fontos szempont, hogy bármilyen nemű, életkorú, személyiség állapotú és bármely szükséglettel bíró gyermek, illetőleg fiatal felnőtt számára biztosítani tudják az ideiglenes, átmeneti és tartós nevelést vagy utógondozói ellátást (pl.: anyát gyermekével).

Fontos szempont még az is, hogy egy-egy nevelőcsalád több gyermeket (testvéreket) tudjon befogadni annak érdekében, hogy a testvéreket lehetőség szerint azonos gondozási helyen nevelhessék.

Vér szerinti kapcsolattartás, hazagondozás, örökbefogadás

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Szülőhöz, családba visszahelyezett	22	8	16	30	35	30	61	33	50	22
Örökbe fogadott	9	28	21	34	31	30	28	17	26	20
Nagykorúvá vált	1	2	4	8	20	35	21	19	18	27
Egyéb	0	0	0	2	3	3	1	0	2	0
Gyermekvédelmi gond. megszűnt (összesen)	32	38	43	74	89	98	141	70	96	69

2010. évben 30 fiatal felnőtt utógondozói ellátása szűnt meg.

A nevelőszülői tanácsadók családgondozói munkájuk során a gyermekek szüleikkel, testvéreikkel való rendszeres kapcsolattartásának nyomon követésével, koordinálásával, végső célként a vér szerinti családjukba történő visszahelyezését segítik elő.

Fontos feladat a nevelőszülők megnyerése annak érdekében, hogy otthonukban kellő nyitottsággal és bizalommal engedélyezzék a gondozásukra bízott gyermekek kapcsolattartását szüleikkel, elősegítve a szülő – gyermek érzelmi kötődésének kialakulását, illetve annak megtartását. A gyermekek saját családjukba történő visszahelyezésének eredményessége nagyban függ a megfelelő körülmények és kapcsolattartási lehetőségek biztosításától.

Egyáltalán nincs kapcsolata:

- 2008: 212 fő
- 2009: 208 fő
- 2010: 174 fő

Az elhelyezett gyermekek közül kapcsolatot tart szüleivel, rokonaival:

- 2008: 410 fő
- 2009: 464 fő
- 2010: 517 fő

A kapcsolattartás helyszíne:

- gyermekjóléti szolgálatnál: 103 fő
- területi gyermekvédelmi szakszolgálatnál: 200 fő
- nevelőszülőnél: 95 fő
- vér szerinti családjában: 74 fő
- egyéb helyen, börtön, gyermekotthon, stb.: 24 fő

Jelenleg három kapcsolattartó szoba áll rendelkezésükre. A Dr. Molnár István Általános Iskola gyermekotthoni egységével és az Arany János Gyermekotthonnal együttműködve Berettyóújfaluban és Hajdúböszörményben is kapcsolattartási helyszínek kerültek kialakítása pályázat útján.

Család- és utógondozás (fő)

	2008	2009	2010
Nevelőszülőnél elhelyezett fiatal felnőttek száma:	72	88	76
Hivatásos nevelőszülőnél elhelyezett fiatal felnőttek száma:	15	18	18
Nagykorúvá vált:	24	18	27
Utógondozói ellátott lett:	14	18	19
Nagykorúvá válást követően otthonteremtési támogatásban részesült:	4	10	10

1 fő család és utógondozó feladatokat ellátó szakember segíti a szakellátásból már kikerült fiatalokat otthonteremtési támogatásuk felhasználásában. Aktív közreműködésével és támogatásával a fiatalok hatékonyan, gazdaságosan és a célnak megfelelően használják fel a gyámhivatalok által engedélyezhető pénzösszeget. 2010. évben 54 esetben került erre sor. A családgondozói feladatok ellátásához 1 fő státusz létesítésével a magas esetszámok csökkenthetők lennének.

Az utógondozói ellátásban részesülő fiatalok jogcíme

	Létfenntartását önállóan biztosítani nem tudja	Bentlakásos szociális intézménybe felvételre vár	Nappali tagozaton tovább tanul
2009	21	4	65
2010	17	7	70

Az intézmény 2010. évben elkészítette az utógondozói ellátás elrendelésére irányuló, az eljárás kezdeményezésére vonatkozó módosított szabályzatot. A szabályzat az eljárás kezdeményezésére irányuló ügyintézés menetéről, feladatokról, felelősökről és a szükséges nyomtatványokról rendelkezik.

A nevelőszülői hálózatban a nevelőszülő saját háztartásában biztosítja fiatal felnőtt lakhatását és szükség szerinti ellátását. Mind a nevelőszülő, mind az utógondozó segíti a fiatalt az önálló életkezdésben, társadalmi viselkedésben, hozzátartozóival való kapcsolattartásban. Segítik a fiatal munkába lépését, keresetének célszerű felhasználását, a takarékoskodást. A családi életbe, háztartási és gazdasági feladatokba való bevonás által mintát nyújtanak az utógondozott számára.

Az utógondozói ellátás megszüntetésének előkészítéseként az utógondozó segíti a fiatalt az önálló lakhatás feltételeinek megteremtésében. 2010-ben nevelőszülők több esetben fogadtak be és biztosították olyan szakellátásból kikerült fiatalok utógondozását, akik a gyermekvédelemből történő kikerülésüket követően hajléktalanná váltak. Lakhatásuk elvesztése mellett tanulmányaikat sem tudták tovább folytatni. Befogadásukat követően ezek a problémák megszűntek, és a fiatalok kaphattak egy újabb életkezdési esélyt.

A nevelőcsaládokban felnövő fiatalokat több esetben, az ellátásuk megszűnését követően is támogatja a család, családtagként tekintenek rájuk. A nevelőszülőket arra is ösztönözni kell, hogy az ellátásukban élő fiatal felnőttek születendő gyermekeit is befogadják, elősegítve ezzel az önálló életre történő felkészülést.

Szolgáltatások a nevelőszülők számára:

- A nevelőszülők a továbbképzés keretén belül megtekintették a „Kontraszt” kiállítást, majd az élmények elemzését, feldolgozását segítő előadáson vettek részt.
- Minden nevelőszülő számára biztosítják az alábbi lehetőségeket:
 - pszichológiai tanácsadás,
 - szülőkonzultáció,
 - családterápiás lehetőség biztosítása a TGYSZ pszichológusai bevonásával,
 - önszorgató csoportok működtetéséhez nyújtott segítség a nevelőszülő tanácsadók, pszichológusok és egyéb szakemberek által.
- Nevelőszülőnél elhelyezett gyermekek számára:
 - egyéni terápiás jellegű foglalkozások,
 - pszichológiai tanácsadás,
 - családterápia biztosítása,
 - képesség- és készségfejlesztés,
 - tanácsadás,
 - szülőkonzultáció.

A hálózat gyógypedagógusa a gyógypedagógiai problémák megelőzésére irányuló, kontroll-, komplex képesség- és örökbe fogadást előkészítő, valamint speciális szükségletet megállapító vizsgálatokat végez.

A nevelőszülői hálózatban dolgozó gyógypedagógus a gyermekvizsgálatok, szűrővizsgálatok elvégzésén túl az intézményes és az otthoni fejlesztés lehetőségét is biztosítani tudja.

A gyerekek igen magas száma és a pszichés státuszuk sajátosságai okán pszichológus szakembereik elmúlt évi leterheltsége nagyoknak mondható.

Nevelőszülői hálózat munkáját segítő / fejlesztő pályázatok:

- A hatékony nevelőszülői munka - a vér szerint kapcsolattartás és az örökbefogadás segítése (kódszám: GYV-SZF-10-B -0016),
- „Mi a manó” – kézműves tehetséggondozás nevelőszülőnél élő óvodás korú gyerekek számára,
- Izzócsere 2009,
- Új utakon" Prevenációs program állami gondoskodásban élő fiatalok számára (kódszám: KAB-ME-10-GYV-0022)
- Fiatalok a jövőért (kódszám: IFJ-GY-EA-10-C-0011)
- Fiatalok a jövőért (kódszám: IFJ-GY-EA-10-C-0011)

7.4) Hivatásos gyámi osztály

Az osztály létszáma 10 fő. Létszámuk megfelel a Rendeletben foglalt létszámminimum feltételeinek. Továbbtanul 2 fő, képzésen részt vett 3 fő.

Az elmúlt évben 3 fő szakember távozott a gyámi osztályról, 2 fő másik osztályon dolgozik 1 fő munkaviszonya megszűnt. A távozók mellett 2 új szakember is érkezett az osztályra.

A jellemzően magas létszámok miatt szeptemberben gyámcsere történt olyan nevelőszülőknél, ahol őket a szakemberek erre alkalmasnak találták.

A vagyonkezelő eseti gondok szakember 81 fő esetében látott el vagyonkezelői teendőket. Az általa kezelt ingó és ingatlan vagyon összértéke meghaladja a 100 millió forintot.

Hat számítógép áll az osztály rendelkezésére. A gépek cseréje megtörtént, ami nagy segítséget jelentett az osztály dolgozóinak.

A gyermekek részére szervezett programok, rendezvények, táborozások, stb.

A tábor, program, rendezvény, stb. megnevezése, helye, célcsoport	Finanszírozás módja (pl. pályázat, alapítvány)	A résztvevők száma
Vekeri-tavi Juniális 8. alkalommal került megrendezésre a nevelőszülői hálózatban élő gyermekek és nevelőcsaládjaik számára	TGYSZ, Jövődért Alapítvány, H-B M-i Önkormányzat	300 fő
Hajdú-Bihar Megyei állami gondoskodásban élő fiatalok és családjaik találkozója	ESZA Nonprofit Kft.	120 fő
Megyei Gyermeknap – Koppány Völgye	H-B M-i Önkormányzat, TGYSZ, Jövődért Alapítvány	700 fő
Túlélőtábor tábor – Boldogkőváralja	Nevelőszülők	18 fő

7.5) Gyámi-gondozói tanácsadó osztály

A gyámi-gondozói osztályon a feladatellátást a 2010-es év nagy részében az osztályvezetőjével együtt 13 fő látta el.

Az osztályon dolgozók az elmúlt évben 1 300 gyermek hivatásos-, intézményi-, valamint nevelőszülői gyámjának nyújtottak segítséget, adtak tanácsot, illetve ellenőrizték gyámi funkciójukból adódó tevékenységüket. A felülvizsgálatok száma így az előző évhez viszonyítva ismét emelkedést mutatott, ezért az esetszámok decemberig meghaladták a 100 főt. Az új kolléga beállításával ismét elkezdődött a területek átgondolása, arányos elosztása.

A 2010-es évben tovább bővült az ellátandó terület, a Magyar Református Gyermekvédelmi Szolgálat mellett Debrecen város is beindította nevelőszülői hálózatát, ahol a gyámi-gondozói tanácsadói feladatokat az osztályon dolgozó munkatársak látják el. A közös munka elkezdődött, sikerült megfelelő munkakapcsolatot kialakítani az érintettekkel. Felelősségteljes feladat ez, nem csak az emelkedő gyermeklétszám miatt, hanem azért mert ezeknél a hálózatoknál a segítség, tanácsadás az elmúlt év tapasztalatai alapján hangsúlyosan jelentkezett, emellett kontroll funkcióként is működött. Ezen hálózatok esetén újonnan képzett nevelőszülők kezdték meg a munkát, akik kivétel nélkül a gyámi feladatokat is ellátják.

A külső hálózatok esetében az év végére az egyszerűbb együttműködés miatt, egy-egy tanácsadó koordinálja a tevékenységet. Az elmúlt év tapasztalatai szerint főleg a Református Gyermekvédelmi Szolgálatra vonatkozóan jellemző a szoros együttműködés. Az osztály szakemberei több alkalommal vettek részt képzéseiken, egyéb rendezvényeiken.

A református hálózatban jelenleg 27, a városi hálózatban pedig 18 betöltött férőhely van, a tetőtleni hálózatban 11 gyermek gyámi –gondozási ellátása folyik.

- 2010-ben felülvizsgálatok száma:	1378 db, ebből
▪ éves felülvizsgálatok száma:	1087 db,
▪ rendkívüli felülvizsgálatok száma:	189 db,
▪ 3 év alatti felülvizsgálatok száma:	102 db.
- nevelésbevitel megszüntetésére tett javaslatok száma:	81 db,
- nevelésbevitel fenntartására tett javaslatok száma:	1297 db,
- elhelyezési terv fenntartására vonatkozó javaslat:	1177 db,
- az elhelyezési terv módosítására vonatkozó javaslat:	2001 db,
- a gyermek gondozási helyének megváltoztatására vonatkozó javaslat:	129 db,
- a gyám korlátozására, felmentésére, új gyám kirendelésére tett javaslat:	231 db,
- a gyámhivatal félévente történő tájékoztatása:	966 db.

A gyámhatóság felmentette a gyámot 238 esetben a következő okokból:

- gondozási hely változtatás,
- terület átszervezés,
- nevelőszülő betegsége,
- nevelőszülő nem folytatja tovább tevékenységét.

Gyámcsere 256 alkalommal történt, ebből:

- hivatásos gyámok cseréje 193 esetben a következő okokból:
 - gondozási hely változtatás,
 - terület átszervezés,
 - nevelőszülő elvállalta a gyámságot.
- gyermekotthoni gyámok cseréje 18 esetben a gondozási hely változása miatt történt
- nevelőszülői gyámok cseréje: 46 esetben a következő okokból:
 - gondozási hely változtatás,
 - nevelőszülő betegsége,

- nevelőszülő nem vállalta tovább a gyámságot,
- hivatásos gyám kirendelése volt indokolt,
- testvérek különböző gondozási helyre kerültek (később bekerült testvérek),
- időszakos kapcsolattartás alatti abúzus.

A nevelőszülők közül gyámságot ellátók száma: 144 fő.

A fentiekből kiemelendő, hogy az előző évekhez képest a rendkívüli felülvizsgálatok száma nagymértékben növekedett, valamint a gondozási hely változtatása is több gyermeket érintett.

A féléves tájékoztatás teljes mértékben megvalósult.

Magas volt a gyámok felmentése (a tavalyi évhez képest az esetszám 120-al nőtt), amely elsősorban a terület átszervezésekre vezethető vissza. A gyermekotthoni gyámok cseréje az előző évekhez képest nagymértékben csökkent.

Az örökbe fogadhatónak nyilvánításra tett javaslatok száma és a magvalósulás aránya 2010-es évben visszaesett. Továbbtanul 2 fő, képzésen részt vett 5 fő.

A nevelőszülőknél élő gyermekek táboroztatása az elmúlt évben Hajdúszoboszlón valósult meg.

Az osztály munkatársai az elmúlt év során is aktívan részt vettek az intézmény által szervezett nagy rendezvényeken, valamint a gyermeknapon.

Tárgyi feltételek

A gyámi gondozói tanácsadók elhelyezése az intézmény épületében nem változott. Egy-egy irodában 2-3 fő dolgozik és osztozik a mára jól beállított számítógépes rendszeren. Az egy irodában dolgozók a gépek használatát egymás között felosztják.

Az év folyamán új nyomtató-fénymásoló került az osztályra, az adminisztratív munkavégzés könnyebbé vált.

A családoknál tett látogatásokat elsősorban gépkocsi használattal tudják megvalósítani. Az elmúlt év folyamán adódtak problémák a gépkocsi igénybevitelével kapcsolatban, ezért a saját gépkocsi használat több esetben is előfordult.

IV. Összegzés

A beszámolók alapján láthatóak azok a tendenciák, melyekre a fenntartó önkormányzatnak és intézményeinek is figyelemmel kell lennie. Ez elsősorban a gyermekvédelmi szakellátásba bekerülő fogyatékos és idősebb életkorú gyermekek, fiatalok számában, valamint a nagy létszámú testvérek együttes elhelyezésének igényében nyilvánul meg.

Mindezek szem előtt tartásával kell megtervezni az állító rendszer fejlesztését, illetőleg az intézmények kiváltását. Felmerül az igény a belső iskolák ismételt működtetésére, mely csökkentheti a túlkoros magántanulók számát, illetve enyhítheti fejlesztési nehézségeiket.

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat intézményeinek működése, szakmai feladatellátása 2010-ben is megfelelő színvonalú volt. A gyermekvédelmi gondoskodást igénylő gyermekek érdekeik szerinti ellátásban részesültek.

A megyei önkormányzat a takarékosági intézkedések megtétele mellett is folyamatos erőfeszítéseket tett az ellátás színvonalának megtartása érdekében.

Az intézmények vezetői partnerként vettek részt a takarékos gazdálkodás megvalósításában, konstruktívan működtek együtt a feladatok végrehajtásában, kreatív intézkedéseket alkalmazva az otthoni nyújtó ellátás – takarékos, ugyanakkor a jogszabályoknak is megfelelő – biztosítása érdekében.

D e b r e c e n, 2011. május 5.